

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

6^E JAARGANG

WOENSDAG 5 OCTOBER 1921

No. 301

INHOUD

	Blz.
THE HAGUE RULES, 1921 I door <i>Mr. W. Roosegaarde Bisschop</i>	849
Eenige opmerkingen over de Handelsregisterwet en haar toepassing door <i>Mr. B. A. Droogleever Fortuyn</i>	852
Londensche Correspondentie	854
AANTBEKENINGEN:	
Het vraagstuk van de beperking der Rubberproductie in den Volksraad	855
De Steenkolenproductie der wereld	857
BOEKAANKONDIGING:	
Mr. J. G. L. Nolst Trenité: Nederlandsch Assurantierecht, Brandverzekering bespr. door <i>Mr. G. Bicker Caarten</i>	859
OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN	860
MAANDCIJFERS:	
Emissies in September 1921	861
Giro-omzet bij de Nederlandsche Bank	861
Giro-kantoor der Gemeente Amsterdam	861
Handelsbeweging over de maand Augustus 1921	862
Ontvangsten van Spoor- en Tramwegmaatschappijen, Mei 1921	863
Résumé uit het „Monthly Bulletin of Statistics”	863
Rijkspostspaarbank	864
Postchèque en Girodienst	864
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	864—871
Geldkoersen.	Effectenbeurzen.
Wisselkoersen.	Goederenhandel.
Bankstaten.	Verkeerswezen.

INSTITUUT

VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

Algemeen Secretaris: *Mr. G. W. J. Bruins.*Assistent-Redacteur voor het weekblad: *D. J. Wansink.*Secretariaat: *Pieter de Hooghweg 122, Rotterdam.*Aangesteeke stukken: *Bijkantoor Ruige Plaatweg 37.*Telef. Nr. 3000. Telegr. adres: *Economisch Instituut.*Postcheque en girorekening *Rotterdam No. 8408.*

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 25,— per jaar. Losse nummers 50 cents.

Advertentiën f 0.50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: *Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage.*

3 OCTOBER 1921.

In verband met de maandswisseling was de geldmarkt de afgelopen week minder ruim, zoodat particulier disconto slechts moeilijk tot 4½ pCt. was onder te brengen en de prolongatierente tot 3½ pCt. opliep. De geldvraag bleef echter beperkt en was beduidend kleiner dan de vorige maand, waardoor reeds heden een ontspanning intrad en particulier disconto zelfs voor 4½ pCt. werd afgedaan.

De wisselmarkt was opnieuw flauw gestemd. Markten vielen in drie dagen van 2,90 tot 2,39. Wel kon een klein herstel intreden en werd Vrijdag een oog-

blik 2,77 betaald, maar de markt bleef flauw en heden werd weder voor 2,40 verhandeld. In aansluiting hiermede waren bijna alle wissels sterk aangeboden. Een algemeen pessimisme hing over de markt en hield de koopers terug, ofschoon van verschillende zijden de daling te groot werd geacht.

LONDEN, 1 OCTOBER 1921.

Alhoewel er algemeen verwacht werd, dat de Bankrate deze week alweer verlaagd zou worden, gebeurde dit alsnog niet, en geld was Woensdag zelfs tamelijk schaarsch, terwijl Donderdag bij de Bank of England aangeklopt werd. Tegen Vrijdag echter was de positie alweer gemakkelijk. De gemiddelde koersen voor hernieuwing van dag-tot-dag geld waren 4 pCt. en in sommige gevallen iets daarboven, terwijl nieuw geld Donderdag 4½ pCt. en Vrijdag slechts 4 tot 3½ pCt. kostte. Zevendaags-geld was in doorsnee 4 pCt., doch voor geld van Vrijdag tot Maandag werd tot 5 pCt. bedongen.

In de discontomarkt waren de zaken nog beperkt; de belangstelling richtte zich hoofdzakelijk tot het bieden op de £ 60.000.000 drie-maands Schatkistwissels, met het resultaat dat de gemiddelde discontokoers voor dit papier £ 4/9/2,34 procent werd. Verwacht werd dat geld de volgende week alweer zeer vlot zal zijn. Twee maands Bank accepten waren 4¹/₁₆ pCt., 3-maands 4¹/₁₆ pCt.—½ pCt., 4-maands 4¼ pCt.—¾ pCt., en 6-maands 4½ pCt.—¾ pCt. Prima handelspapier deed als volgt: 3-maands 5—5½ pCt., 4-maands 5¼—5½ pCt., en 6-maands 5½—6 pCt.

THE HAGUE RULES, 1921.

I.

De Haagsche conferentie in het Vredespaleis waarvan groote verwachtingen werden gekoesterd, heeft deze niet teleurgesteld. De vergadering van internationale rechtsgeleerden, die onder de aegis van the International Law Association van 30 Augustus tot 3 September 1921 in de Hofstad vergaderden, is de meest bezochte geweest van de congressen tot nu toe door die Association bij elkaar geroepen en de besluiten, die er genomen zijn, hebben — naar wij ernstig hopen — blijvend bijgedragen tot de internationale verstandhouding tusschen de burgers der verschillende landen.

Van den aanvang splitste zich het congres in twee secties, n.l. die waarin de algemeene vragen op de agenda der conferentie zouden worden behandeld en de tweede waarin meer speciaal eenige vraagstukken van zeerecht aan de orde waren gesteld.

Ik zal mij bij de bespreking van wat het congres tot stand bracht, bepalen tot de laatste groep en van

de discussies in de vergaderingen der Maritime Law Committee meer bepaald behandelen, die welke betrekking hadden op de regeling der verhouding tusschen reeder en inlader in zake de verantwoordelijkheid van den eersten voor schade aan of het verloren gaan van de lading tijdens het vervoer.

In No. 295 van de „Economisch-Statistische Berichten” (24 Augustus 1921) heb ik kortelijks uiteengezet wat de vraag inhield, die de Commissie voor Zeerecht aan het congres had gesteld en heb ik met een enkel woord gewaagd van het ontwerp-reglement, dat als basis voor een algemeene internationale regeling aan de vergadering ter goedkeuring zou worden voorgelegd. Ik heb mijzelf toen de vraag gesteld of het zoover zou komen en of andermaal de Association Regelen zou tot stand brengen, die evenals de York-Antwerp Rules als standaardvorm in alle cognossemten zouden worden aangenomen.

Die vraag kunnen wij thans bevestigend beantwoorden. Na een 4 daagsch debat heeft de vergadering een eenparig resultaat bereikt en in een zevental resoluties besloten de door haar aangenomen regeling onder den naam van „The Hague Rules, 1921”¹⁾ aan de handelswereld ter algemeene opname in cognossemten aan te bevelen vanaf 31 Januari 1922.

Het is niet mijn bedoeling dit debat op den voet te volgen noch de aan de openbare vergadering voorgegane bespreking van de leden der Maritime Law Committee op Maandag 29 Augustus in het Palace Hotel te Scheveningen gehouden. Alleen wil ik met een enkel woord melding maken van de twee sailante punten in dit 4 daagsche debat, n.l. in de eerste plaats den grooten ernst van degenen, die tegenwoordig waren, om te trachten tot overeenkomst te geraken en een einde te maken aan een geschil, dat sedert 40 jaren de maritieme wereld heeft bezig gehouden — een ernst, die de debatten boven het middelmatige opvoerde en de vergadering stempelde tot eene van internationale samenwerking, die het beste voor de toekomst doet hopen.

In de tweede plaats werd de vergadering geleid op een wijze, die slechts lof afdwingt voor den tact, vastheid, geduld en wensch om een resultaat te bereiken, ten toon gespreid door den Voorzitter, Sir Henry Duke en die nieuwe lauweren voegde bij de reeds zeer talrijke in de merkwaardige loopbaan van dezen onvermoeiden werker, van journalist tot King's Counsel, Lid van het Parlement, Minister, Staatsraad en thans President van het Admiraltieitshof en Prijsrechter.

Aan deze twee factoren was voornamelijk het tot stand komen te danken van het compromis, dat thans als „the Hague Rules, 1921” de wereld ingaat.

De eerste vraag, die aan de vergadering ter beslissing stond, was in hoeverre staatsinmenging noodig of wenschelijk werd geacht om een regeling te treffen van de rechten en verplichtingen van reeders en inladers onder alle contracten betreffende het goederenvervoer overzee. De reeders uit Engeland — het land van compromis en individualiteit — waren voor het meerendeel sterk gekant tegen staatsinmenging en wetgeving op dit gebied. De inladers daarentegen achtten zich niet veilig zonder wettelijke gebondenheid van de reeders, hoewel door hen werd toegegeven, dat een regeling bij minnelijke schikking zonder dwang van hoogerhand de voorkeur verdiende.

Hier was een gelegenheid voor den Voorzitter om zijn talent van bemiddelaar ten toon te spreiden en hij liet die niet voorbijgaan. In de eerste twee Resoluties, die later aan de conferentie werden voorgelegd en door haar aangenomen, slaagde hij erin zonder het woord wetgeving te noemen, doch ook zonder de mogelijkheid daartoe uit te sluiten, de wenschelijkheid van onderlinge samenwerking op den voorgrond

¹⁾ [Afdrukt op pgn. 817 van het No. van 21 Sept. j.l. — Red.]

te stellen en op die onderlinge samenwerking te bouwen voor het in toepassing brengen van de vooraf goedgekeurde en in onderlinge samenwerking aangenomen regeling.

Laat ons — aldus het langs den weg der geleidelijkheid bereikte resultaat — eerst uitspreken, dat een regeling wenschelijk is. Laat ons dan een regeling vaststellen, die aan ons allen een billijke oplossing toeschijnt van de bestaande moeilijkheden en laat ons ten slotte die regeling aanbevelen ter aanneming en onderlinge naleving aan de belanghebbende partijen.

Zoo is geschied en ik twijfel er niet aan of — althans wat Engeland betreft — die wissel, getrokken op de loyale samenwerking van reeders, inladers, bankiers en assuradeuren zal door alle partijen worden gehonoreerd.

In dien zin zal er dan kunnen gesproken worden van het handhaven van „vrijheid van contracteren”, een geliefkoosde uitdrukking in den mond van de Engelsche reeders, die echter onder huidige omstandigheden geen reden van bestaan heeft, daar vooral in het geval van vaste stoomvaartlijnen, de inlader eenvoudig genoeg heeft te nemen met de door de „conference” vastgestelde cognossemten.

Wat thans bekend staat als de „Hague Rules, 1921” bestaat uit 7 artikelen, waarvan het derde en vierde de hoofdschotel vormen en de eigenlijke regeling betreffen tusschen reeders en inladers.

Daarbij doet zich al dadelijk een eigenaardige karaktertrek voor, die deze Reglementen doet verschillen van de tot nu toe tot stand gekomen wettelijke regelingen in de Vereenigde Staten van Noord-Amerika en de Europeesche koloniën. In die wetgeving is het gewoonterecht op den voorgrond gesteld en eenvoudig verboden om bij onderlinge overeenkomst verandering te brengen in de verhouding tusschen reeder en inlader, door de verplichtingen van den reeder, zooals die door het gewoonterecht zijn geregeld, te wijzigen of op te heffen.

In de Hague Rules is met deze negatieve regeling gebroken en in positieve bewoordingen neengelegd wat de rechten en verplichtingen zijn van partijen bij een vrachtcontract in den vorm van een cognossement. Daarbij verdwijnt dus het gewoonterecht en de thans contractuele regeling treedt voor de gewoonteregeling in de plaats.

Dit heeft natuurlijk zijn „voor” en zijn „tegen”. Van een continentaal oogpunt beschouwd en vooral voor een internationale regeling verdient echter de positieve methode de voorkeur. De voorschriften zijn duidelijk, eenvoudig en begrijpelijk, terwijl de bepalingen van het Engelsche en Amerikaansche gewoonterecht voor buiten dat recht levenden dikwijls zoo niet een gesloten boek vormen, dan toch een boekdeel vol duisterheden en lacunes.

Artikel 1 omvat een aantal definities. Daaruit blijkt, dat de Reglementen van Den Haag niet gelden zullen voor chertepartijen. In het oorspronkelijke ontwerp stond de chertepartij er wel in. De overweging echter, dat bij het charteren van een schip voor een volle lading zonder afgifte van cognossemten een bijzondere regeling niet noodig is, terwijl bij elk ander chertepartij cognossemten worden afgegeven, was oorzaak, dat de vermelding van een chertepartij werd achterwege gelaten en uit het ontwerp geschrapt.

Schepen in de wilde vaart, die gewoonlijk gecharterd worden voor geheele of gedeeltelijke ladingen en die cognossemten afgeven, vallen onder de Rules en het zal nog heel wat moeite kosten om deze reeders over te halen zich bij de Haagsche overeenkomst neer te leggen.

Dit is ook vrij natuurlijk. Bij volle ladingen en ladingen van groote hoeveelheden, die rechtstreeks van een havenplaats naar een andere worden verscheppt, ligt het in den aard der zaak, dat tusschen reeder en inlader overeenkomsten worden getroffen, waarbij

beide partijen weten waar zij aan gebonden zijn en die in hun nakoming tot weinig moeite of geschillen zullen aanleiding geven. Ook geldt dit voor de Engelsche kustvaart, waar de verladingsen betrekkelijk eenvoudig zijn en partijen elkander min of meer bekend zijn.

Zoodra men echter te doen krijgt met de verwachtingen van stukgoederen, voornamelijk met geregelde stoomvaartlijnen, waarbij de goederen, verzonden op doorcognossementen, niet over zee alleen vervoerd worden, of de goederen worden opgeslagen in afwachting van vervoer gelegenheid per stoomschip en inmiddels de inlader tevreden wordt gesteld met een cognossement waarbij de „ontvangst voor verschepping” wordt erkend, doch de werkelijke „verschepping” soms weken op zich kan laten wachten, en deze verwachting omdat zij bij massa geschiedt voor talloze inladers, die aan de stoomvaartmaatschappijen ten eenenmale onbekend zijn, dan ligt de wenschelijkheid eener algemeene regeling ter bepaling van de aansprakelijkheid van de vervoerders voor de hand en daarbij tevens de wenschelijkheid, dat die algemeenschap zich zal uitstrekken tot alle vervoerders, geen uitgezonderd.

Ik vermoed, dat die overweging en de drang van inladers en bankiers ten slotte de reeders zullen doen zwichten en de Hague Rules, 1921 zullen doen aannemen.

De bankiers vormen in deze een zeer krachtig element, daar van hen feitelijk het financieren verwacht wordt van alle groote goederenzendingen en zij tot hun schade bemerkt hebben, dat de lange lijst clausules en cognossementen, gedrukt in minutieuse letterteekens, voor hen verborgen gevaren inhouden, die zelfs bij een nauwkeurige lezing — wanneer daar tijd toe bestond — niet alle zouden worden ontdekt.

Ik kom hier straks nader op terug.

Artikel 2 bevat een algemeenen regel, waarover voor het oogenblik niet meer te zeggen valt.

Artikel 3 beschrijft de verplichtingen van den vrachter n.l. het zorgen voor een zeewaardig, behoorlijk bemand en uitgerust schip, in alle deelen geschikt voor het vervoer van goederen en in de tweede plaats de zorg voor dat vervoer van het oogenblik dat de lading op de havenplaats aan den tros hangt tot het oogenblik waarop die lading of de plaats van bestemming van den tros is losgemaakt.

In de daarop volgende paragrafen wordt het bewijsrecht geregeld ten opzichte van de ontvangst der goederen, hun aantal, gewicht en conditie. Als regel zal gelden, dat het cognossement zelf als bewijs geldt voor hetgeen daarop vermeld staat, doch aan den verscheper is toegelaten het tegenbewijs te leveren. Daarbij is echter billijkheidshalve uitzondering gemaakt voor goederen, die in massa worden vervoerd en voor bevrachtingen van hout, waarbij het bewijs van hoeveelheid, aantal en gewicht door den inlader zal moeten worden geleverd.

Als noodzakelijk vereischte is hieraan toegevoegd, dat de inlader verplicht is vóór de inlading schriftelijk de bijzonderheden van de lading op te geven en voor de juistheid dier gegevens instaat, terwijl niet alleen de inlader verplicht is den vervoerder voor onjuistheid dienaangaande schadeloos te stellen, doch de verscheper ook gerechtigd is te weigeren op het cognossement die gegevens te vermelden, wanneer hij goeoden grond heeft om aan de juistheid der opgave van den inlader te twijfelen.

Aan deze voorschriften, die zich nauw aan bestaande regelingen aansluiten, is in paragraaf 6 een zeer noodige bepaling toegevoegd ter bescherming van den aflader en vervoerder, n.l. dat eischen voor schadevergoeding door den ontvanger moeten worden ingebracht vóórdat de goederen in ontvangst zijn genomen, wil de ontvanger gebruik maken van de verplichting, die op den inlader en den vervoerder rust om te bewijzen, dat de goederen door hen zijn ingeladen en ontvangen zooals zij worden afgeleverd. Zijn

de goederen eenmaal in ontvangst genomen en vervoerd, dat is dat bewijs onmogelijk meer te leveren en zal de ontvanger — terwijl hij het recht behoudt tot het instellen van een eisch tot schadevergoeding gedurende een vol jaar — zelf het bewijs moeten leveren, dat de goederen in anderen toestand zijn afgeleverd dan zij werden ontvangen.

Het behoud van het recht tot het instellen van een eisch tot schadevergoeding gedurende 12 maanden na de ontvangst der goederen, is een verbetering op bestaande toestanden waar de vervoerder, omdat voor hem de bewijslast van aflevering als ontvangen en van goed vervoer te drukkend was, nadat de goederen eenmaal aan zijn beheer waren onttrokken, gewoon was te bepalen, dat een eisch tot schadevergoeding moest ingebracht worden binnen 24 uur of een week of eenig anderen korten termijn na aankomst der goederen en dat anders een dergelijke eisch geheel verviel.

Het behoud van het recht voor een geheel jaar om van den vervoerder nakoming te eischen van zijn verplichtingen als zoodanig, doch met gelijktijdige ontheffing zijnerzijds van den bewijslast, schijnt een billijke tegemoetkoming aan bestaande grieven en bezwaren.

In andere woorden, mocht een gedeelte der goederen beschadigd zijn afgeleverd of een manco worden geconstateerd, dan verliest de ontvanger, die daarvan geen melding maakte voordat de goederen werden afgeleverd, zijn recht niet om vergoeding te vragen voor de geleden schade of het geleden verlies, mits hij zijn eischen instelt binnen 12 maanden na ontvangst. Hij is dan echter verplicht om te bewijzen, dat de schade of het verlies plaats had tijdens het vervoer, d.w.z. in den tijd, dat de goederen waren toevertrouwd aan, en onder het beheer van, den vervoerder. De verplichtingen van den vervoerder en het recht op schadevergoeding blijven gehandhaafd, doch de wijze waarop de eisch moet worden ingesteld is, naar het schijnt, billijk geregeld.

Tot zoover gaven de voorgestelde regelen weinig aanleiding tot discussie in den boezem der conferentie. Ook de sanctie vermeld in paragraaf 8 en die zich aansluit aan de wettelijke regeling van de Harter Act en de koloniale wetgeving in deze — waarbij wordt vastgesteld, dat eenige bepaling in een cognossement ter ontheffing van den vervoerder van alle of eenige zijner verplichtingen zal zijn van nul en geener waarde — werd zonder vinder debat aangenomen.

Groote moeilijkheid verschaft echter paragraaf 7, die voorschriften bevat aangaande der cognossementen, die worden afgegeven vóórdat de goederen verscheept zijn en die, omdat zij met cognossementen worden gelijk gesteld, gebruikt worden als onderpand voor door de banken te verleenen crediet, terwijl het ontbreken van zekerheid, dat de goederen inderdaad verscheept zijn, in de practijk tot groote verliezen aan de zijde der bankiers heeft geleid.

Het is welbekend, hoe met kaatonladingen in Amerika vervoermaatschappijen — voornamelijk spoorwegmaatschappijen op doorcognossementen — werden overgehaald tot het afgeven van cognossementen waarop de goederen vermeld stonden als verscheept, hoewel zij slechts ontvangen waren ter verschepping (received for shipment), hoe die documenten aan de banken ter onderpand werden aangeboden en daarop crediet werd verstrekt, hoe die documenten naar Liverpool werden verzonden ter inklaaring van de balen katoen, die zouden verscheept worden en hoe dan bleek, dat de verschepping of niet had plaats gehad of daarvan althans geen spoor of aanduiding te vinden was en de geheele transactie op verlies voor de banken uitliep, die het crediet hadden verstrekt.

Ter Haagsche conferentie werd, voornamelijk van de zijde der bankiers sterk aangedrongen tot afdoende regeling niet alleen van de „received for shipment” cognossementen, doch tegelijkertijd van het doorcognossement, van de z.g. „Port bills of lading”

en „Custody Bills of Lading”, cognossementen, die geen van alle constateerden, dat de goederen door den vervoerder waren ingeladen en die toch zoo algemeen waren geworden, dat zij moesten worden erkend.

Dit laatste werd door alle aanwezigen erkend en besloten werd in Resolutie No. 5 voorop te stellen, dat al deze cognossementen het burgerrecht hadden erlangd en met hen in het vervolg rekening zou moeten worden gehouden.¹⁾ Doch hoe? De reeders stelden op den voorgrond, dat in deze de inladers de Mephisto's waren van den handel, die den onschuldigen, naar lading gretigen vervoerder verleidden tot het afgeven van een cognossement waarop de goederen als „verscheept” stonden vermeld, zonder dat die goederen aan boord waren ontvangen. Zij stelden voor aan den inlader te verbieden zulk een document te vragen voordat de goederen werkelijk aan boord waren en dat de inlader, die willens en wetens, zulk een cognossement zou hebben aangenomen, al zijn rechten zou verliezen tegenover den vervoerder die hem bij deze „Rules” waren toegekend.

De vertegenwoordigers van den handel en het bankbedrijf waren minder drastisch in hun voorstellen. Zij stelden de erkenning van deze bijzondere cognossementen op den voorgrond, doch meenden, dat het hier voornamelijk de bescherming gold van den ontvanger of geconsigneerde. Hun voorstel was om de afgifte van dergelijke documenten te wettigen, op voorwaarde dat afdoend bewijs werd geleverd aan den vervoerder, voordat deze overging tot het afgeven van een dergelijk document, dat zoowel de inlader als de geconsigneerde de afgifte ervan goedkeurden en autoriseerden. Daarenboven zouden dan de „Rules” alleen van toepassing zijn op het vervoer van goederen, die onder dergelijke cognossementen plaats greep, voor zoover dat vervoer geschiedde over zee. Het doel der voorstellers was om de „Shipped Bill of lading” als het cognossement bij uitnemendheid te stempelen en als regel te stellen, terwijl alle andere cognossementen, zonder verboden te zijn, als buitengewone zouden gelden.

De conferentie kon zich noch met het een, noch met het andere voorstel vereenigen, d.w.z. partijen waren aan beide zijden ongenegen toe te geven en wederom was de tact van den Voorzitter noodig om in deze tot een vergelijk te komen. Na een uitvoerig debat werd, met een kleine wijziging, paragraaf 7 aangenomen zooals dit oorspronkelijk door de Commissie van ontwerp (drafting committee) was in elkaar gezet. Daarbij was door die Commissie eenvoudig uitgegaan van de gedachte, zooveel mogelijk te trachten een weg te vinden om — onverschillig van de oorspronkelijke wijze van afgifte der cognossementen, hetzij als „ontvangen ter verscheeping” of „ter bewaring” of anderszins — op deze documenten te doen vermelden, dat de goederen werkelijk verscheept waren met aanduiding van datum en schip, of deze te doen inruilen tegen werkelijke cognossementen, waarin de verscheeping behoorlijk vermeld stond.

Daarnaast werd echter aangenomen en vastgesteld in de reeds genoemde vijfde resolutie, dat de betrokken partijen zouden samenwerken tot het uit den weg ruimen van de moeilijkheden, die op het oogenblik nog het gebruik van dergelijke documenten in den weg stonden in zulke gevallen, waarin de noodzakelijkheid voor hun gebruik algemeen werd erkend.

Hiermede was een groot struikelblok op den weg naar vrede weggeruimd en tevens het geheele Artikel III betreffende de verplichtingen van vervoerders in veilige haven binnengelootst.

Ik kan hier nog bij vermelden, dat de uitvoering van de vijfde resolutie thans een punt van ernstige overweging uitmaakt bij de betrokken partijen in

¹⁾ Dit was vooral noodzakelijk met het oog op een zeer recente uitspraak van den Engelschen rechter, waarbij het „received for shipment” cognossement verklaard werd niet met een cognossement gelijk te kunnen worden gesteld.

Engeland en dat samenkomsten van de Maritime Law Committee ter oplossing dier moeilijkheden in de naaste toekomst kunnen worden tegemoet gezien.

Artikel IV, dat de rechten bevat van vervoerders en de uitzonderingen op de in artikel III vastgelegde verplichtingen en de resteerende bepalingen, hoop ik in een volgend opstel te behandelen.

Mr. W. ROOSEGAARDE BISSCHOP.

EENIGE OPMERKINGEN OVER DE HANDELS-REGISTERWET EN HAAR TOEPASSING.

Wij hebben in dezen tijd weer eens kunnen meemaken de invoering en de eerste toepassing van een nieuwe wet, waarmede een overgroot deel van ons volk te maken krijgt, een wet, die aan alle Nederlanders, die tot den handel in betrekking staan, een reeks verplichtingen oplegt, zoo voor het heden als voor de toekomst. De invoering van zoo'n wet eischt beleid en zorg. De Regeering kan niet volstaan met den burger toe te roepen: voldoe aan uw verplichtingen, u door deze wet opgelegd. Zij kan, de wedervraag voorziende: hoe kunnen wij, burgers, van die wet kennis nemen, niet volstaan met de aanhaling van het Staatsblad, waarin zij haar plaats vond, zelfs niet met een verwijzing naar een, in formaat wat aantrekkelijker, tekstuitgave als die van Schuurman en Jordens. Zij dient rekening te houden met het feit, dat een rechtgeaard burger een wet, in de naaktheid van haar tekst, niet lezen wil en ook niet lezen kan. De Regeering, niets menschenlijks van zich vreemd achtend, neemt dan de rol op zich van den gids, die zijn gezelschap in het vreemde land, waarvan het taal noch zeden kent, op aangename wijze invoert en rondleidt: zij ontwerpt formulieren, verduidelijkt met een enkel woord de daarop gestelde vragen en geeft in begrijpelijke taal weer, wat de wet eigenlijk van de burgers verlangt.

Zoo is het ook gebeurd met de wet, welke ik thans — in een enkel opzicht — tot onderwerp mijner bespreking wil maken, de Handelsregisterwet.

In haar art. 23 vindt men bepaald, dat alles wat betreft (onder meer andere zaken) de opgaven voor de inschrijving — en dit is voor de bij deze wet geïnteresseerden een der voornaamste beslommingen — bij algemeenen maatregel van bestuur wordt geregeld, en bij dezen algemeenen maatregel van bestuur is het zoog. Handelsregisterreglement vastgesteld, krachtens hetwelk de Kamer van Koophandel en Fabrieken opgaafformulieren verkrijgbaar moet stellen (art. 3), geredigeerd door den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel (art. 24), en waarvan de belanghebbenden moeten gebruik maken. En, inderdaad, op deze formulieren treft men aan, behalve de verschillende vragen — waarvan sommigen reeds van een enkel inlichtend woord voorzien zijn —, een Toelichting, met de mededeeling, dat het *noodzakelijk* is alvorens tot invulling over te gaan naar te raadplegen.

Het wordt den betrokkenen dus wel makkelijk gemaakt. Het formulier beoogt hun de inzage der wet zelve te besparen, verklaart hun alles. Met de artikelen der wet wordt men niet lastig gevallen. En zelfs, wanneer op één plaats in het formulier de vraag wordt gesteld, hoeveel het in de Handelszaak gestoken kapitaal, bedoeld bij art. 19 der wet, bedraagt en men dus geneigd zou zijn dit artikel 19 der wet op te slaan is de steller dier vraag zoo voorkomend u te verwijzen naar een punt der Toelichting, waarin nader verklaard wordt, wat hieronder wordt verstaan.

Het nut eener dergelijke Toelichting is inderdaad niet genoeg te waardeeren, mits zij voldoet aan twee vereischten: zelve duidelijk te zijn en de wet, welke zij in voor een ieder verstaanbare taal weergeeft, juist weer te geven. Vooral op dit laatste komt het aan. En toch meen ik, dat juist hierin de Minister gezondigd heeft. En wel met name bij de wedergave van den inhoud van art. 19 der wet, waarop ik daareven reeds doelde.

Art. 19 lid 1 der wet toch luidt woordelijk:

„Voor de inschrijving van een handelszaak is voor de eerste maal een bedrag verschuldigd en voor elke ingeschreven handelszaak is na het jaar van inschrijving jaarlijks een bedrag verschuldigd aan de Kamer van Koophandel en Fabrieken, waar de inschrijving behoort te geschieden, berekend naar het in de handelszaak gestoken kapitaal naar den volgende grondslag: bij een kapitaal van niet meer dan f 10.000 enz.”

Op de vraag nu in het formulier, hoeveel het in de handelszaak gestoken kapitaal, bedoeld bij art. 19 der wet, bedraagt, wordt als toelichting gegeven:

„Onder het „in de Handelszaak gestoken kapitaal” wordt verstaan: het op het oogenblik der aangifte (eventueel volgens de balans van het laatste boekjaar) werkelijk aanwezig eigen kapitaal der Handelszaak, derhalve het gestorte kapitaal — eventueel vermeerderd met reserves — of verminderd met verliezen — en verhoogd met het geleende kapitaal, voor zoover dit laatste deelt in winst en verlies.”

Deze weergave van het artikel is naar mijn bescheiden doch stellige meening *onjuist*. De Minister toch — en volgens art. 24 van het Handelsregisterreglement moeten wij hem als den ontwerper dezer toelichting beschouwen — wil onder het in de handelszaak gestoken kapitaal mede zien verstaan de reserve. Met welk recht? Zijn kapitaal en reserve niet twee geheel verschillende begrippen? Bestaat er eenige reden voor den redelijk denkenden lezer, om, waar hij art. 19 lid 1 der wet leest, het woord „kapitaal” te vertalen in „kapitaal plus reserve”? Ik kan het niet gelooven. Of zou bij het maken van dit artikel de bedoeling van den wetgever hebben voorgezet om de reserve erbij te rekenen? Het is op zichzelf al weinig denkbaar, dat een wetgever, inderdaad die bedoeling hebbende, haar — waar de begrippen kapitaal en reserve zoo geheel verschillend zijn — niet in de wet zelf zou hebben uitgesproken. Maar bovendien, wie de geschiedenis op artikel 19 naslaat zal ontwaren dat het woord „reserve” nergens, noch in de schriftelijke stukken noch bij de mondelinge behandeling is genoemd. Wel heeft, bij een nader overleg tusschen de bijzondere commissie betreffende de ontwerpen van wet op de Kamers van Koophandel en tot wijziging van de Handelsregisterwet en den Minister laatstgenoemde aangevoerd, dat het in de zaak gestoken kapitaal van een naamlooze vennootschap niet te vereenzelvigen is met het maatschappelijk kapitaal volgens de statuten, en slechts het gestorte kapitaal ten deze in aanmerking komt, doch verdere uitlatingen over het begrip kapitaal zijn door den Minister niet gedaan. En de heer Stork, in de Eerste Kamer bij de behandeling der wet het begrip kapitaal aanroerend, stelde zich daarbij wel de vraag, of alleen bedoeld was het aandelenkapitaal, dat in de zaak gestoken was of ook de obligaties en het als voorschot opgenomen geld, doch ook hij noemde het woord reserve niet. Ook van eenige bedoeling van den wetgever om de reserve mede te rekenen blijkt dus niet.

Maar ik ga verder en zou meenen, dat de interpretatie, zooals de Minister haar thans in de formulieren geeft, onbillijk is tegenover de ingeschrevenen en onpractisch voor de administratie: onbillijk tegenover de ingeschrevenen omdat, ingeval ook over de reserve betaald moet worden, de wet een premie zou stellen op het zoo min mogelijk reserveeren; en onpractisch voor de administratie, omdat de reserves der maatschappijen telken jare aan veranderingen blootstaan, haar kapitalen daarentegen meestal niet, en de retributie-berekening dus elk jaar opnieuw heel wat hoofdbrekens zou kosten. Waarbij nog komt, dat het begrip „reserve” op zichzelf allerminst duidelijk is en — maar ditmaal met recht — voor ruimere interpretatie (als omvattend de stille en geheime reserves) vatbaar is. De interpretatie van den Minister zou dus, daargelaten haar onbillijke en administratief onpractische gevolgen, nog bovendien stof geven tot allerhande geschillen.

Bedenkt men daarbij nu, dat in de Memorie van Toelichting op art. 19 der wet staat geschreven: „Als

grondslag van het tarief zijn de ondergeteekenden voornemens aan te nemen een verdeling in klassen der handelszaken naar de grootte van het in de zaak gestoken kapitaal. Bij naamlooze vennootschappen is dit gemakkelijk vast te stellen”, dan kan men daaruit concluderen, dat de wetgever de reserves — de bron voor geschillen — zeer zeker *niet* heeft willen mederekenen.

De weergave, welke in de Toelichting, op de formulieren gedrukt, van art. 19 der wet gegeven wordt, is dus m.i. onjuist en door niets gerechtvaardigd. Zie ik daarin goed, dan mag toch wel eens met een enkel woord in 't licht worden gesteld, hoeveel kwaad zoo'n onjuiste Toelichting uitricht, die den argeloozen handelsman ertoe brengt een aangifte te doen, hooger dan de wet wil, welke aangifte dan, overeenkomstig art. 19 lid 4 der wet, als grondslag voor den omslag wordt genomen. Zoo zullen tal van menschen, misleid omtrent de strekking der wet, in gerechtvaardigd vertrouwen op de juistheid der Toelichting te veel betalen, en hebben velen dat reeds gedaan; mij persoonlijk zijn daarvan gevallen in mijn omgeving bekend.

Waarde lezer, het voorgaande zal u vermoedelijk in verbazing hebben gebracht en tot ergenis hebben geprikkeld. Maar er is nog meer. Ik zal u stof geven tot een tweede ergenis naast die over een zoo onverantwoordelijke interpretatie door den Minister van de wet, een ergenis over de wet zelf. Ik zal u namelijk thans het verhaal doen van een Maatschappij, die — zeker een van de weinige — niet tot de boven geschetste argelooze, goedvertrouwende schare behoorde. Haar directeur — een slimme vogel — liet zijn onderzoekingen omtrent den betalingsplicht zijner maatschappij — welke naast haar kapitaal een belangrijk, buiten haar bedrijf gehouden, reservefonds rijk is — niet ten einde loopen bij de Toelichting; hij sloeg het artikel 19 der wet zelf op en was na de lezing daarvan vanzelfsprekend van meening, dat voor den kosten-omslag de reserve niet in aanmerking mocht genomen worden. En hij vulde, stoutmoedig, bij de vraag, hoeveel het in zijn Maatschappij gestoken kapitaal bedraagt, in: het bedrag van het kapitaal zonder de reserve, verwaarloozende de Toelichting, die toch „noodzakelijk” geraadpleegd moest worden. Daarmee was het spel echter niet gewonnen. De Kamer van Koophandel en Fabrieken toch, verstoord over zooveel vrijpostigheid, maakte gebruik van de bevoegdheid, haar bij art. 19 lid 5 der Wet gegeven, om een handelszaak in een hogere klasse te rangschikken wanneer zij reden meent te hebben de juistheid van de opgave in twijfel te trekken, en stelde het bedrag van het in de Maatschappij gestoken kapitaal vast op haar kapitaal plus reserve. De directeur, door deze beslissing geenszins ontmoedigd, veel eer geprikkeld, meende, den molenaar gedachtig, dat er nog wel rechters in Berlijn zouden zijn, maar — en hier komt de tragische ontkenning van mijn verhaal — moest tot zijn niet geringe verbazing ontdekken, dat die rechters er niet waren en hij met al zijn slimheid het niet tot een ander resultaat zou brengen dan de meergemelde argelooze, goedvertrouwende schare.

Wat toch is het geval? Art. 19 lid 5 der Wet kent wel, ingeval de Kamer van Koophandel en Fabrieken een zaak in een hogere klasse rangschikt dan werd opgegeven, aan den betrokkene het recht van hooger beroep toe, doch... bij den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel zelf, die in deze feitelijk partij is, immers zelf, door zijn interpretatie van art. 19 lid 1 in de Toelichting, de oorzaak van het geschil is geweest.

Ik behoef u dus wel niet te vertellen dat genoemde directeur, bij den Minister in hooger beroep gegaan met een uitvoerig gemotiveerd verzoekschrift, nul op het request kreeg, nog wel bij een totaal ongemotiveerde beschikking in druk en dus blijkbaar bij honderdtallen in voorraad gehouden om den vermetelen appellanten het zwijgen op te leggen.

Neen, langs dezen weg is geen onpartijdig oordeel, wat den betrokkene bevrediging zou schenken, te verkrijgen. Maar een andere weg is er niet. Want al belooft bij oppervlakkige lezing art. 20 uitkomst te geven — welk artikel den Kamers van Koophandel voorschrijft om, ingeval zij oordeelen dat de opgaaft voor inschrijving onjuist is, de beslissing van den Kantontrechter in te roepen, die dan wijziging van het ingeschrevene kan gelasten — deze hoop is ijdel. Immers een opgaaft voor *inschrijving* is de opgave van het in de handelszaak gestoken kapitaal niet; als zodanig wordt die opgave door de wet niet geëischt en daarvan geschiedt geen inschrijving. Art. 19 lid 4 spreekt dan ook van de aangifte bij de inschrijving der handelszaak, afkomstig van dengeen, die de voor deze inschrijving noodige opgaven heeft gedaan.

Het slot van de rekening is dus: dat de handelman volgens de Handelsregisterwet voor de inschrijving zijner zaak een zeker bedrag moet betalen; dat hij echter als gevolg van de persoonlijke, door niets gesteunde opvatting van den Minister voor een hooger bedrag wordt aangeslagen dan de wet wil; dat hij tegen zoo'n aanslag niet anders en niet verder kan appelleren dan bij dienzelfden Minister, van wien hij dus per se ongelijk krijgt.

Terwijl inzake belastingen de wetgever er juist in den laatsten tijd op bedacht is geweest den burgers voor hun reclames een onpartijdige deugdelijke rechtspraak te verschaffen en zelfs, bij de wet van 19 December 1914 Stbl. 564, tegen de uitspraken der Raden van Beroep het beroep in cassatie heeft toegelaten wegens verkeerde toepassing of schending der wet, moeten wij hier lijdelijk aanzien; dat de wetgever de handeldrijvende bevolking tot zeer belangrijke bedragen belast zonder haar zelfs één hogere instantie te bieden, die de verwachting op gunstiger uitspraak zou kunnen wekken.

Voorspelde ik u niet, dat ik u stof zou geven tot ergernis over de wet zelve?

Ik kom na bovenstaande beschouwingen tot de conclusie, dat en de Minister en de Wetgever het „peccavi” heeft te spreken. Van den Minister is dit wellicht eerder te verwachten, doch zijn woord is vergankelijk met hem. Liever dus zou het ons zijn als de Wetgever zelf ingreep en het bestaande onrecht verhielp, voor goed.

Verwachten wij dus het eerste, maar hopen wij het laatste!

Mr. B. A. DROOGLEEVER FORTUYN.

's Gravenhage, September 1921.

Door een verzuim ten postkantore bereikte ons het tweede deel van het artikel van den heer C. F. Stork tot ons leedwezen te laat, om nog in dit nummer te kunnen worden opgenomen.

Ruimtegebrek noopt ons tot onzen spijt het derde deel van de beschouwingen van Mr. Dr. A. Spanjer over het Financieel Systeem der Vereenigde Staten van Noord-Amerika een week te doen overstaan. — Red.

LONDENSCHÉ CORRESPONDENTIE.

Het werkloosheidsprobleem en de financieele moeilijkheden der Regeering; de Times en de Key-Industries Act; een geschil tusschen het Mijnbouw-Ministerie en de mijnneigenaren van Zuid-Wales; het arbeidersvraagstuk in de spoorweg- en machinenvijverheid en in den landbouw; rijksmiddelen.

Onze Londensche correspondent schrijft ons d.d. 1 October 1921:

A wit once described an optimist as a blindfolded man looking in a dark room for a pin that was not there. One is rather reminded of this bon mot in

watching the desperate search for unemployment remedies which has been occupying the Premier and the Press this week. The week began with an expression of considerable alarm by the financial press at the possible demands which might be made upon the banks by the Government. It was felt that it was not a good beginning to further pressure on the bankers to insinuate that they had not been doing their best, however admirable such insinuations might have been in clouding public opinion, and thus cutting the ground from under the banker's feet, if they felt it necessary to make any public remonstrance later. The attack which has been made in some quarters on the statement in a financial daily that the banks, when all was said and done, held the Government in the hollow of their hands, because the whole scheme of Government finance depended on the ability to renew and increase the volume of Treasury Bills, is of course perfectly correct. The whole trouble is that, apart from inflation of the note circulation, the Banks can either advance large sums to Government, or they can advance larger sums to industry, but they cannot, unless deposits increase, both finance the one and the other.

As things are at the moment of writing, nothing has been done, but the Prime Minister will this week-end confer with a party of experts at his Highland retreat. The party includes some well-known names, Sir James Simpson of the Bank of Liverpool and Martins, Mr. Dudley Ward, the very able economist who is on the staff of the British Overseas Bank, Mr. W. T. Layton, formerly at the head of the Economic Section of the League of Nations, and now the brain of the National Federation of Iron and Steel Manufacturers, and two well-known industrialists, Sir Alan Smith, and Mr. W. L. Hichens of Cammel Laird and Co. We have been reading in the press of some of the ideas which are said to be passing through the Premier's mind; extension of the Exports Credit Scheme to the whole of Europe and South America, a vast extension of the building scheme by the erection of garden cities, Treasury guarantees to banks to stimulate advances and so on. In connection with these matters it is desirable to say three things.

First, there is evidence that improvement is already taking place, though it may be slow in the position of various industries. Thus even in the cotton industry, the reports in the last few days sound a little less pessimistic. Secondly, there is not the slightest chance that the recovery will be so rapid that the necessity of special relief measures can be avoided this winter. To a large extent the excitement which is now being felt is due to the fact that the warnings of such experts, as for instance, the Government Actuary on the probable volume of unemployment, have been neglected, and the whole situation has been allowed to drag on.

Third, no measures taken in this country can possibly solve the problem, which is in the main due to the disorganisation of European life.

We are thus virtually committed to seeing that our unemployed do not suffer bodily and mental privation owing to events which they cannot control, but it is quite useless to expect that so long as no fundamental alteration in the European situation takes place, we can look to permanent improvement by anything the Government does over here, at any rate so long as this does not alter the position elsewhere.

Mr. Churchill, to do him justice, has been saying something of this kind this week, when he protested against the idea that the first duty of mankind at this moment was to turn Governments into debt-collectors. The truth is that in any case Europe would have had a very difficult time after the dislocation of the War, and the attempt to squeeze impossible sums out of bankrupt nations is having some very

unexpected results. This week has seen the value of the mark halved on the London market, a phenomenon which has been rather disappointing to those bull interests who thought that the peaceful payment of the first milliard of gold marks would improve German credit. Of course there are not wanting voices who ascribe the fall in the mark to machinations of the German Government, but it is at last beginning to be seen that a Government with heavy external commitments is hardly likely to cut its own throat in this way.

To-day the Key Industries Act comes into operation: a fitting accompaniment to the Prime Minister's week-end party. The „Times” this morning has a leader entitled „An Economic Protest”, in which, after exposing the danger to Europe which results from the growing desire of states to become economically independent, it points out to the Continent that the „resources of civilisation are not exhausted,” and that if the nations of the mainland do not mend their ways, the United Kingdom will retaliate! It is good news to learn that in addition to the 6000 articles already placed on the index, and the general tariff which will result from the depreciation clause, in addition to the duties, which will no doubt be imposed under the anti-dumping clause, we are to have a further series of rates in the shape of retaliatory duties. What papers like the „Times” do not recognise is that the surrender of the present Government to the protectionist interests has done the cause of free-trade incalculable harm everywhere else. It is so easy to impute all the blame to the rest of the world, and then go on to demand an adoption of the same policy here. What is left quite unexplained is how the United Kingdom is going to benefit from steps of this sort, deplorable as the folly of some of the other states is.

A certain amount of excitement has been caused this week by a dispute between the Ministry of Mines and the South Wales Coal Owners. The latter agreed to eschew all profits for the period during which the industry was being supported in part by Government subsidy. As far as one can judge, their accountants in estimating the value of their liabilities under the scheme, have overlooked this point, and the result is that the Department is asking the owners for some £ 650,000, which sum the owners refuse to pay, alleging that the sum is much too large, and that if they were to pay this amount they would in many cases have to pay a total amount larger than the selling value of the coal. It is a sign how badly hit the coal industry is that the news of this dispute put an end to trading on the Cardiff Exchange, and that rumours of pits closing should also at once circulate. There is still an unspent margin of £ 3 millions of Government subsidy, and the Miners Federation is asking the Government to go with the scheme until the amount is exhausted, in view of the desperate condition of some of the districts. In the railway world, there has been trouble in Ireland, and the Scottish railway companies have been making heavy demands on their men, in the shape of lower pay and longer hours. The men have of course refused and the situation is still obscure. It is quite impossible for the men really to resist, for the volume of unemployment among railway workers is increasing. On the whole, one hears reassuring reports as to the position of the railway companies since de-control. They have made a strong effort to re-capture the passenger traffic which they were losing to the motor-coach companies by reinstating excursion and week-end tickets, and the results are said to have been very satisfactory. Another feature of note is the speeding up of the train services, and it is stated that rates are to be reduced by the initiative of the companies themselves.

In the Engineering industry, the trou-

ble with the men is not yet settled. The main bone of contention is the „12½ per cent bonus”, which was introduced during the war, and which has not yet been removed. In the Agricultural Industry things are not yet amicably adjusted, and farmers are only offering relatively low rates; 36/- a week is not of course a princely income at this stage. Fortunately, the check to the fall in food prices, which looked likely at one time to re-open the whole controversy as to the cost of living, has been removed, for the Times index, which shows the situation at the end of the month, shows that the Food Index, which was 209 at the end of August, is now only 187.8. Materials, on the other hand, have risen from 169 to 177, so that the net result is a fall from 183.8 to 180.0.

The Revenue Figures for the Quarter have now appeared, and show that in the half-year, April 1—Sept. 30, comparing this year with last, the position is:

	1920	(Mill. £)	1921
Revenue	619.3	456.2
Expenditure	541.7	498.0
	+ 77.6		- 41.8

The Revenue is £ 163 millions less for the whole six months than last year, and it is £ 52,3 millions less for the September quarter than last year. The main decreases, for the six months, as compared to last year, are:

Customs £ 4.5 mills., Stamps £ 5.4 mills., Excess Profits Duties £ 82.4 millions, Telephone Service £ 1.2 mills., Special Receipts £ 96.7 mills. On the other hand, Excise is up by £ 4.6 mills., Motor Vehicle Duty by £ 2.5 millions, Income Tax by £ 13.7 mills., Postal Service by £ 1.7 mills., and Corporation Tax brought in £ 3.6 mills. In the six months the floating debt has increased by £ 45½ mills. and now stands at £ 1,320,590,000.

AANTEKENINGEN.

Het vraagstuk van de beperking der Rubberproductie in den Volksraad. — In ons nummer van 14 September drukten wij een motie af, door eenige leden van den Volksraad ingediend, een afkeuring van eventueel regeeringsingrijpen bij de rubberproductiebeperking bevattend. De discussie over deze motie vond in de zitting van 9 Juli j.l. plaats. De heer 's Jacob zeide bij deze gelegenheid:

Beperking van de productie is thans de leus, die in de rubbercultuur wordt aangeheven om de heerschende crisis te bezweren. Vele stemmen zijn daarover reeds in de dagbladpers aangeheven, zoodat het vóór en tegen vrijwel volledig is te overzien. Over den aan die leus verbonden wensch om dwang tot de beoogde productiebeperking op te leggen, heb ik echter nog geen behandeling in een publiek orgaan aangetroffen. De meening, dat beperking der rubberproductie met 50 pCt. als het minste van twee kwaden te verkiezen is boven den bestaanden toestand, waarin ieder onbepakt is in zijn vrijheid om te produceeren, dekt echter nog niet de meening, dat de Staat dwang heeft op te leggen om deze beperking in de productie tot een plicht te maken, daar beide meeningen nog door een afstand gescheiden worden, de afstand namelijk, die er bestaat tusschen een voorstelling en de werkelijkheid. Men is vrij om de meening, dat productiebeperking tot 50 pCt. als het minste van twee kwaden te verkiezen is boven onbepakte vrijheid tot produceeren, te laten steunen op een voorstelling, die men zich vormt van de verdere ontwikkeling der dingen. Maar wanneer men den Staat verzoekt het gebod uit te vaardigen: gij zult niet meer dan 50 pCt. van uwe productie uitvoeren, is men niet vrij dit verzoek te laten steunen op zulk eene voorstelling, doch is men gehouden het den steun der werkelijkheid te geven. Die werkelijkheid is hier de verzekering van het bestaan der rubbercultuur. In hoever is deze rechtvaardiging van de inmenging van den Staat aanwezig?

De meening van de voorstanders van dwang van staatswege tot beperking van de rubberproductie met de helft is

bekend uit een in het 3e blad van het Soerabajasch Handelsblad van 21 Juni opgenomen uitvoerig overzicht van hetgeen de heer Mr. Hierneiss in eene vergadering te Djember heeft uiteengezet. Ik zal dit verslag hier niet voorlezen — het is vier kolommen lang. Ik moet er mij toe bepalen te vermelden, dat deze uiteenzetting tot het besluit komt, dat beperking van de rubbercultuur met 50 pCt. de eenige oplossing is van de bestaande crisis. Deze crisis is ontstaan, doordat er op de wereldmarkt een overcompleet is aan rubber van 400.000 ton, gevolg van eene overproductie of onderconsumptie — ik laat daar welke van beide oorzaken de juiste is, omdat dit ter zake niets afdoet. De prijs is dientengevolge tot een verlieslatend peil gedaald, terwijl de toekomst slechts nog verdere prijsdaling en zelfs algeheele onverkoopbaarheid der nieuw geproduceerde rubber te zien geeft. Brengt, zeggen nu de voorstanders van de inkrimping tot de rubberproducenten, uw product tot de helft terug en: maak gij, zeggen zij tot den Staat, deze beperking verplichtend; dan zal in 1925 het overcompleet zijn ingekrompen tot 162.000 ton — om daarna de producenten wederom vrij te laten? Over hetgeen gebeuren moet nadat het evenwicht tusschen productie en verbruik bereikt zal zijn, laten de voorstanders van den maatregel zich niet uit. In hun voorstelling is dan de toestand weder normaal en kan deze aan zich zelf worden overgelaten. Maar wordt, nadat de markt van haar overcompleet ontlast is en de prijs zich hersteld heeft, aan de rubberproducenten de vrijheid teruggegeven, zoo ontstaat onmiddellijk weer opnieuw gevaar voor een teveel. En daar het een ongerijmdheid zou zijn, zoo de Staat wat hij bereikt heeft dadelijk wederom aan het gevaar van vernietiging prijs gaf, zoo zou hij wel gedwongen zijn de contingentteering van de productie ook dan voort te zetten, en hij zou er zelfs niet buiten kunnen mede de aanplantingen, die de bron van het gevaar zijn, te contingentteeren.

De tusschenkomst van den Staat om den uitvoer van rubber met de helft te verminderen, zou derhalve slechts de eerste stap zijn op den weg van blijvende bevoogding der cultuur. Ik wijs daar vooral op, omdat de invoering van dwangmaatregelen tot beperking van de rubberproductie slechts in overweging kan worden genomen, wanneer zij door alle rubbervoortbrengende staten gezamenlijk en tegelijk genomen worden en de Regeering neemt zij den maatregel in overweging, uit dien hoofde wel voorbereid moet zijn zich vooraf te overtuigen, dat alle andere rubbervoortbrengende staten eveneens genegen zijn een rol van blijvende bevoogding der cultuur op zich te nemen en vooraf regelen voor eene billijke contingentteering van product en aanplanting te aanvaarden.

De tusschenkomst van de Regeering tot het nemen van dwangmaatregelen ter verkrijging eener beperking van de rubberproductie met 50 pCt. is derhalve geen eenvoudige zaak, die in al haar gevolgen gemakkelijk te overzien is. De Regeering zou daarmede wel weten, waarmede Zij begint, maar niet waarmede Zij eindigt. Ook nog andere overwegingen spelen bij de beschouwing een rol. De techniek, die met Cordtyres en regeneratie van verbruikte rubberartikelen reeds den levensduur van rubberfabrikaat belangrijk heeft weten te verlengen, heeft haar laatste woord nog niet gesproken. Zij zal in den tijd, die noodig is om het overcompleet van ruwe rubber, dat op de wereldmarkt drukt, weg te werken, niet stil staan en het verbruik blijven drukken. Ook de heerschende malaise, die den afzet van alle gefabriceerde goederen, niet het minst van rubberfabrikaten tegenhoudt, kan niet nalaten haar remmenden invloed op de afname van ruwe rubber uit te oefenen. Wij ondervinden dien invloed reeds en het is niet alleen geenszins uitgesloten, maar zelfs waarschijnlijk, dat hij niet zal verminderen doch veeleer toenemen. Er valt daarom ernstig rekening te houden met de mogelijkheid, dat de door de voorstanders van dwangmaatregelen tot beperking van de rubberproductie voor de normalisatie van de markt voorgestelde tijd van drie jaren zeer wel tot 4 à 5 jaren kan uitdijen.

Wat zal het lot der rubbercultuur in dien tijd van beperkte productie zijn? Op verbetering van de prijzen alsdan doen de voorstanders van dwangmaatregelen geen beroep en dit zou ook in strijd komen met hun beroep op een overcompleet van 400.000 ton. Zolang de markt in belangrijke mate overvoerd is, mag een prijsstijging niet tot de waarschijnlijkheden gerekend worden. Men moge op een prijsstijging hopen en de mogelijkheid daarvan niet voor uitgesloten achten, bij de overwegingen, die bij de zaak in aanmerking komen, mag men haar geen leidende rol toekennen. Uitgaande van het gronddenkbeeld eener bovenmatig overlade markt, die ontlast moet worden, moet men integendeel rekening houden met een laag prijs-

niveau, dat beneden het peil van den kostprijs blijft. Aan het denkbeeld van dwangmaatregelen tot beperking van de rubberproductie met de helft is daarom verbonden het denkbeeld van verlieslatende prijzen ook gedurende de jaren, die ter normalisatie van de markt vereischt zijn. Daarbij is te bedenken, dat de beperking der rubberproductie van zelf den kostprijs per eenheid rubber verhoogt, zoodat met een stijging van den verkoopprijs tot het tegenwoordige peil van den kostprijs nog niet een verbetering gepaard gaat, die ingeval van beperking der productie met de helft voor verlies vrijwaart. De Staat kan, zoo hij de invoering van dwangmaatregelen in aanmerking neemt derhalve de overweging niet laten gelden, dat alsdan een verlieslatend bedrijf voorkomen wordt; hij moet integendeel de overweging laten gelden, dat alsdan met de rubbercultuur evenzeer als thans verlies geleden wordt.

Nu kan ik wel aannemen, dat, wanneer het gaat om leven of dood van de rubbercultuur, de Staat kan ingrijpen om het eerste te bereiken. Maar ik kan niet aannemen, dat er voor den Staat reden is om in te grijpen, wanneer het gaat om een zekeren spoedigen ondergang of een langzame uitering van de rubbercultuur. Wanneer de rubbercultuur met of zonder dwang tot beperking harer productie met de helft evenzeer aan verlies is blootgesteld, wanneer met of zonder dwang tot beperking harer productie de rubbercultuur even onzeker is van haar voortbestaan, wil het er bij mij niet in, dat de Staat naar dwangmaatregelen kan grijpen. Ik kan begrijpen, dat de Staat daartoe besluit, zoo hij daarmede het bestaan der cultuur verzekert, maar ik kan niet begrijpen, dat de Staat tot dwangmaatregelen besluit, zoo deze slechts ten koste van dat bestaan kunnen werken.

Men moge zeggen: het is dan toch mogelijk, dat de gewenschte dwangmaatregelen tot het voortbestaan der rubbercultuur kunnen medewerken. Dit standpunt acht ik voor den Staat niet aanvaardbaar, omdat het voor hem niet voldoende is, dat zijn gebod mogelijk een gunstig gevolg heeft, maar hij zich den eisch moet stellen, dat zijn gebod zekerheid van dat gevolg medebrengt, want dit gebod kan ook niet voorziene ongunstige gevolgen hebben. De Staat moet, mijns inziens, wanneer hij zulk een gebod geeft, zeker van zijn taak zijn. Zeker van zijn doel zou de Staat bijv. eerst zijn, wanneer hij voor één jaar den algeheelen uitvoer van rubber verbodt. Een gebod om den uitvoer te beperken tot de helft is daarentegen slechts te beschouwen als een halve maatregel of van nog minder beteekenis dan een halve maatregel. En wordt aan den Staat de toepassing van kwakzalversmiddelen of van palliatieven gevraagd, zoo heeft hij zich mijns inziens te onthouden.

De heer Van der Jagt bleek het hiermede niet eens te zijn. Na de wenschelijkheid en noodzakelijkheid van een georganiseerde productiebeperking te hebben bepleit, zeide hij o.m.:

Mijnheer de Voorzitter! Wat beoogt verder m.i. de motie van den heer Van Gennep?

Zij noodigt als hare conclusie de Regeering uit zich van inmenging in deze te onthouden.

Ik zeide reeds, dat m.i. in deze ter wille van 's Lands en bevolkingsbelang het voor de Regeering niet alleen verantwoord maar ook een plicht kan zijn wel in te grijpen. Het zou niet de eerste maal zijn, dat Zij daartoe overgaat. De Regeering heeft ten tijde van de kina- en suiker crisis ook ingegrepen, waaruit de Java suikertrust is ontstaan. Zij creëert thans de Cultuur-hulpbank, waarbij dwang ten einde niet te veel risico te loopen, ook niet uitgesloten zal zijn.

Het is de considerans der motie, die dwangmaatregelen, te nemen tegen de overproductie van rubber in Nederlandsch-Indië, in strijd acht met het algemeen belang. Wordt hiermede bedoeld het uitoefenen van dwang rechtstreeks teneinde rubberrestrictie te verkrijgen of zijdelingsche dwang, bijv. administratieve of andere hulp te verleenen, d.i. door hulpmiddelen, die den ondernemingen niet zelf ter beschikking staan? Ik heb hierbij voornamelijk het oog op een rubberuitvoer verbod met licenties, dat moet betrekken, dat een onderneming meer tapt en afvoert, dan haar bij algemeene onderlinge overeenkomst is toegestaan of dat aangesloten ondernemingen clandestien rubber van naburige ondernemingen bij de hunne voegen en ongecontroleerd uitvoeren.

Mijnheer de Voorzitter! Wat kan er voor bezwaar bestaan tegen dergelijke administratieve maatregelen, die geen risico met zich brengen en zelfs tegen rechtstreekschen Regeeringsdwang, wanneer alle ondernemingen, op enkele onwillige na, tot de reeds ingezette overeenstemming zijn

gekomen en deze onwilligen, slechts eigen belang op het oog hebbende, niets willen opofferen aan restrictie en dus ten volle zullen profiteren van de verbeterde prijzen, verkregen door de opoffering van de anderen?

Noch tegen zijdelingschen, noch tegen directen dwang zie ik in beginsel eenig bezwaar. Alleen het tijdstip, waarop en de vorm waarin dienen aan de Regeering te worden overgelaten, na overleg met belanghebbenden. Ook zou de Regeering enkel Haar ervaring in deze ter beschikking kunnen stellen en medewerking verleenen tot het ontwerpen van een schema van actie, dat stellig door de producenten met erkentelijkheid zal worden aanvaard.

De tweede alinea van de considerans van de motie onderstelt een stellige inkrimping der productie met 50 pCt., zonder rekening te houden met den tijd van oprichting van de verschillende ondernemingen, en noemt dat onbillijk.

Deze uitgesproken vrees lijkt mij een chimère. Uit niets is tot dusverre gebleken, dat door de ondernemingen met bedoelde omstandigheden ten aanzien van den tijd van oprichting geen rekening is gehouden. Wat kan bij een eventuele overeenkomst er specifiek aan gelegen zijn om juist deze factor buiten rekening te laten, terwijl zoovele andere als draagkracht, ligging t.o. der transportkosten, bodemgesteldheid, productievermogen uiteraard wel worden meegetekend, nl. in dier voege, dat men, waar noodig aan de ondernemingen toestaat om onder invoering van een glijdende schaal, toch aldus aan te sluiten met een restrictie van minder dan 50 pCt.

Alleen staat vast, dat dat alles tot langdurige overwegingen aanleiding zal geven.

De ervaring leert o.m. bij de kinabepanting, hoe moeilijk het is om tot overeenstemming te komen met het gevolg, dat ook jarenlang de kina willekeurig door het concern van kina-fabrikanten in Europa werd beheerscht en de kina-cultuur dreigde ten onder te gaan.

Eindelijk slaagde men er in eendrachtig de handen ineen te slaan, den prijs meer op te voeren en zich aan de willekeur van de opkoopters te onttrekken.

Daarbij verleende de Regeering, door middel van Dr. Lovink, Directeur van Landbouw, haar hulp en het gevolg toonde aan, dat die regeeringshulp nuttig en van een goede uitwerking is geweest.

Mijnheer de Voorzitter! Het door mij naar voren gebrachte onderstelt de mogelijkheid, doch niet de gedwongen noodzakelijkheid, dat de inmenging der Regeering wordt ingeroepen en ook wordt verleend, al meen ik tevens te hebben aangetoond, dat die bemiddeling van heilzame en in casu zelfs van onberekenbaar groote economische waarde kan zijn. Om zich thans reeds te verzetten tegen deze bemiddeling of inmenging, gelijk de motie van mijn geachte medeleden beoogt, moet derhalve als ongewenscht en praematuur worden gequalificeerd.

Het kan niet op den weg liggen van ons College, ja het moet onverantwoordelijk heeten in deze gewichtige aangelegenheid van den Volksraad reeds thans een uitspraak te forceeren, terwijl de tijd daarvoor nog niet is aangebroken en daarmee bindend en belemmerend op de voorbereiding van een mogelijke verbetering van den toestand wordt ingegrepen.

De gevolgen van het aannemen van deze motie moeten werkelijk onberekenbaar worden geacht; onze uitspraak zal telegrafisch onmiddellijk naar elders worden overgebracht en de actie tot verbetering zal in haar tasten en zoeken stellig nadeelig worden beïnvloed.

Vervolgens lichtte Mr. van Gennep de motie nogmaals uitvoerig toe, zijn argumenten als volgt samenvattend:

Inkrimping onder Regeeringsdwang is tegen het algemeen belang:

- 1e. omdat het niet wenschelijk is den wereldhandel weer kunstmatig aan banden te leggen, nadat deze pas vrij is geworden;
- 2e. omdat het gevaarlijk is een internationale verkoopcentrale in het leven te roepen met dictatoriale macht;
- 3e. omdat dan morgen de thee en de koffie hetzelfde zullen komen vragen en het einde niet te voorzien is;
- 4e. omdat, als de exploitatie met 50 pCt. zal worden stopgezet, tal van employés en werklieden zullen moeten worden ontslagen;
- 5e. omdat de consumenten niet mogen benadeeld worden ten bate van een kleine groep producenten;
- 6e. omdat de producenten op Java door de woorgenomen

maatregelen niet gebaat zouden worden en noch de producenten hier, noch die op Sumatra om Regeeringssteun vragen;

- 7e. omdat de Regeering van Nederlandsch-Indië, dus van het land met de kleinste productie, niet het initiatief kan nemen en de Eng. Regeering tot het verleenen van steun niet bereid is;
- 8e. omdat de dwang, bestaande in een uitvoerverbod met licenties, in hooge mate onbillijk zou zijn, zoowel tegenover die planters, die niet hebben meegedaan aan den wedloop om rubber te planten, als tegenover hen, die zich in den strijd wel staande kunnen houden;
- 9e. omdat kunstmatige middelen niet baten en alleen verlenging, geen genezing van de bestaande kwaal zou brengen.

Aan het slot zijner rede wees hij op de noodzaak, dat het Regeeringsingrijpen internationaal zou moeten geschieden en zeide:

Maar nu spreekt het alweer vanzelf, dat wij daartoe het initiatief niet kunnen nemen, omdat we hier juist in de allergunstigste conditie verkeeren. Dat zal dus van de Engelsche Regeering moeten uitgaan en wat heeft nu de Engelsche minister van koloniën besloten blijkens zijn telegram d.d. Mei j.l. aan de Regeering der F. M. S.?

„With reference to your telegram of the 23d of April rubber output, after careful consideration in consultation with Board of Trade, I have decided that no legislation for compulsory restriction should be introduced by Government”.

De Regeering stelde zich bij monde van den Directeur van Landbouw op het standpunt, dat zij de beoordeeling der motie buiten zich om geheel aan den Volksraad overliet en zich dus in geen enkel opzicht door aanneming gebonden achtte.

In stemming gebracht werd de motie aangenomen met 32 tegen 2 stemmen.

Vóór stemden de heeren: Van Gennep, Mandagie, Kan, Kerkkamp, Engelenberg, Waworoentoe, Houtsuma, Ponto, Aay, Den Hollander, Laoh, Salim, Zain, Soetadi, Sosehisa, Teixeira de Mattos, Westra, De Queljoe, Galestin, Van Sandick, Delprat, Said, Koesomo Joedo, 's Jacob, Notohadisoerjo, Cramer, Sosrohadiwidjojo, Burer, Kiës, Sadjiroen, Bergmeijer en de Voorzitter.

Tegen stemden de heeren: Ariodinoto en Van der Jagt.

De Steenkolenproductie der wereld.
— Volgens een berekening van den Geological Survey der Vereenigde Staten was de wereldkolenproductie in 1920 ongeveer 1300 millioen ton, waarmede het cijfer van 1913 dicht wordt genaderd. De productiecijfers van het Instituut, welke op meer dan veertig staten betrekking hebben, vertoonen over de laatste 10 jaren de volgende beweging:

	Mill. t.		Mill. t.
1910	1160	1916	1296
1911	1189	1917	1345
1912	1249	1918	1331
1913	1342	1919	1158
1914	1205	1920	1300
1915	1196		

Deze cijfers zijn voor 92 pCt. op grond van ambtelijke statistieken en slechts voor enkele gebieden, zoals Rusland en de Balkanstaten, geschat. Ze kloppen, wat het wezen der zaak betreft, aldus het door het Deutsche Statistische Reichsamtb uitgegeven 6e deel van „Wirtschaft und Statistik” waaraan een en ander ontleend is, met de opstelling gemaakt door den Pruisischen Geologischen dienst.

Terwijl in de jaren vóór den oorlog de kolenproductie in bijna alle landen voortdurend steeg, bracht de oorlog een achteruitgang in de Europeesche landen. Deze kon door gestegen productie in de niet oorlogvoerende landen slechts ten deele worden gecompenseerd. Voor de jaren 1913, 1919 en 1920 zijn in onderstaande tabel de in de hoofdproductiegebieden gedolven hoeveelheden steenkool aangegeven.

Landen	1913		1919		1920	
	in 1000 t	in proc. der wereld prod.	in 1000 t	in proc. der wereld prod.	in 1000 t	in proc. der wereld prod.
Wereldprod.	1.342.000	100	1.158.000	100	1.300.000	100
daarvan in Europa:						
Duitschland ..	190.109	14.2	116.681	10.1	140.757	10.8
daarvan:						
Saargebied..	13.217	—	8.990	—	9.410	—
Engeland	292.024	21.8	233.430	20.2	232.975	17.9
Frankrijk	40.051	3.0	21.863	1.9	24.303	1.9
België	22.842	1.7	18.483	1.6	22.414	1.7
Spanje	4.016	0.3	5.704	0.5	5.368	0.4
Holland	1.873	0.1	3.402	0.3	3.941	0.3
Rusland	1)35.926	2.7	1) 7.230	0.6	1) 6.135	0.5
Tschecho-Slowakije..	14.570	1.1	10.385	0.9	11.131	0.9
in Amerika:						
Ver. Staten ..	516.060	38.5	483.547	41.8	585.541	45.0
Canada	15.253	1.1	13.704	1.2	17.259	1.3
in Azië:	55.800	4.2	—	—	75.800	5.8
Japan	21.416	1.6	30.300	2.6	—	—
Britsch-Indië ..	16.468	1.2	(1918: 20.165)	(1.7)	—	—
in Afrika:						
Unie van Zuid-Afrika	—	—	—	—	11.800	0.9
in Oceanie:						
in het bijzonder N. Z. Wales en N.-Zeeland....	15.000	1.1	—	—	11.900	0.9

1) Incl. Bruinkolen.

Het gewichtigste resultaat, dat uit deze cijfers is af te leiden, is de verschuiving tusschen de productielanden der oude en nieuwe wereld.¹⁾ De mindere prestatie van Engeland, Duitschland en Frankrijk is zoo groot, dat het aandeel der drie Europeesche kolonlanden te zamen in de wereldproductie van 39 pCt. in 1913 tot 30,6 pCt. in 1920 is gedaald. Noord-Amerika heeft de plaats van Europa als voornaamste kolenproducent ingenomen, daar het aandeel aan de wereldproductie der V. S. en Canada van 39,6 pCt. in 1913 tot 46,3 pCt. in 1920 steeg.

De oorzaken der productiedalingen in de oorlogvoerende landen zijn bekend. Een groot deel der geschoolde mijnwerkers stond onder de wapenen en moest vervangen worden door jongere, minder bekwame krachten. In de Centrale Rijken werkte de voedingstoestand tevens in ongunstige richting, terwijl na den wapenstilstand de algemeene arbeidsonlust en neiging tot revolutionnaire woelingen (het hunne deden. Daarenboven was gedurende den oorlog de vernieuwing der materialen achterwege gebleven en had men roofofbouwen gedreven door de goede lagen uit te putten, de slechte te laten zitten. Hierin kwam nu

1) Zie pag. 94 van den vorigen jaargang.

natuurlijk een ommekeer, die de productie vermindert, temeer daar men er niet in slaagde door het invoeren van overuren de productie van beteekenis op te voeren. Uit het hieronder gegeven overzicht wordt de daling in de totale jaarproductie, zoowel als in de productie per arbeider zeer duidelijk.

Zeer groot is de mindere opbrengst der mijnen de laatste jaren in Duitschland, Frankrijk en Engeland, terwijl België in 1920 de vredesproductie weer bijna bereikt heeft en Nederland en de Vereenigde Staten deze aanzienlijk overschreden. Het aanzienlijke verschil tusschen de Fransche productie per mijnwerker thans en voor den oorlog zal wel hieraan te wijten zijn, dat een groot deel der arbeiders nog met herstellingswerkzaamheden aan de verwoeste mijnen bezig was. In de geringe productie per Engelschen mijnwerker komt de ontevredenheid der mijnwerkers tot uiting, die tot de staking steeds toenam. In Januari 1921 daalde de productie tot 74, in Februari tot 66 en in Maart tot 68 procent van de productie over de overeenkomstige maanden van 1913. Opvallend is het buitengewoon groote verschil tusschen de absolute getallen der prestatie in de Vereenigde Staten en Europa. Voor harde kolen (anthraciet) was de productie per hoofd in 1913 417,7 ton, terwijl zij in Duitschland, het land met het hoogste productiecijfer per arbeider in Europa, slechts 290 ton bedroeg. Sindsdien is het verschil nog vergroot. Dit hangt samen met de veel uitgebreider aanwending van machines in den Amerikaanschen kolonmijnbouw. In het bijzonder de zachte kolen (d.i. steen- en bruinkool, behalve anthraciet en de beste magere kool uit Pennsylvanië) worden in groote hoeveelheden machinaal gewonnen; in 1913 geschiedde de winning voor 51 perc., in 1918 voor 57 perc. door excavateurs en stoomschoppen. Daarbij komt, dat de Amerikaansche steenkool veelal aan het daglicht gewonnen wordt, hetgeen in Europa zoo goed als uitgesloten is. Deze gunstige voorwaarde vergemakkelijkt in Amerika een productieuitbreiding, terwijl in Europa, voornamelijk in Engeland, de steenkool thans reeds op zoo groote diepte gewonnen wordt, dat een productiestijging slechts met zeer beduidend meerdere kosten te bereiken is.

De geringste productie per arbeider vertoont Japan (in 1917 bv. 167,85 t. per man). Dit is een gevolg van de in Japan heerschende productiewijze, die sterk van de Europeesche, in 't bijzonder echter van de Amerikaansche, afwijkt. Menschenovervloed en kapitaalgebrek drijven Japan in een aan de V. S. tegengestelde richting, waarbij het doode materiaal het meest ontzien wordt. In Japan waren in 1907 26 procent van de in de mijnen werkzamen vrouwen; in België daarentegen, waar industrieele vrouwenarbeid voor Europeesche verhoudingen nog onevenredig veel voorkomt, werden onder de in de mijnen werkzamen in 1915 slechts 5 perc., in 1918 6 perc. vrouwen en meisjes aangetroffen.

Het hierboven vermelde overzicht ziet er als volgt uit:

Jaar	Vereenigde Staten			Engeland		Duitschland		Frankrijk		België		Nederland	
	Totale prod. in perc. van 1913	Prod. p. man p. jaar in perc. van 1913		Prod. in perc. van 1913	Prod. p. man per jaar in perc. van 1913	Prod. in perc. van 1913	Prod. p. man per jaar in perc. van 1913	Prod. in perc. van 1913	Prod. p. man per jaar in perc. van 1913	Prod. in perc. van 1913	Prod. p. man per jaar in perc. van 1913	Prod. in perc. van 1913	Prod. p. man per jaar in perc. van 1913
		Harde kolen	Zachte kolen										
1913	51.7 Mill. t = 100	417.7 t = 100	759.3 t = 100	292 Mill. t = 100	258.8 t = 100	191.5 M. t. = 100	290.7 t = 100	40.1 M. t. = 100	685 kg = 100	22.8 M. t. = 100	157 t = 100	1.9 M. t. = 100	230 t = 100
1914	93	97	87	92	92	84	91	74	96	73	82	102	93
1915	90	97	95	88	104	77	118	47	90	62	72	121	102
1916	104	105	108	89	101	83	109	51	88	74	85	141	98
1917	115	124	109	86	95	88	101	69	91	65	85	161	87
1918	119	129	116	79	89	84	74	66	81	61	80	181	80
1919	94	—	—	80	76	61	56	55	65	80	85	182	72
1920	113	—	—	80	75	74	63	56	—	98	89	210	70

BOEKAANKONDIGING.

Nederlandsch Assurantierecht, Brandverzekering door Mr. J. G. L. Nolst Trenité. Tweede herziene druk. Haarlem, De Erven F. Bohin, 1921.

Het is mij aangenaam in dit weekblad de aandacht te mogen vestigen op dit thans in 2en druk verschenen werk, waarvan de 1e druk in 1902 verscheen en toen door mij uitvoerig is besproken in de „Verzekeringssbode”.

Aangezien in 1907 van den zelfden schrijver is verschenen in 2 stukken Nederlandsch Assurantierecht Zeeverzekering, ingeleid als tweede deel van zijn werk, zou de titel van bovenstaand werk m.i. juister en duidelijker zijn geweest: „Nederlandsch Assurantierecht 1e deel Brandverzekering”. (cf. o.m. de Inleiding pag. 4).

Zooals schrijver in zijn voorbericht bij dezen 2en druk opmerkt, heeft hij hiermede de gelegenheid gehad om het werk op de hoogte van den tijd te brengen, wat rechtspraak, gebruikelijke formulieren en clausules betreft, maar ook omdat op verschillende punten zijn inzicht wijziging heeft ondergaan. De systematische indeeling van het werk en de rubrieksgewijze behandeling van het onderwerp zijn bovendien zoo gewijzigd, dat deze 2e druk niet slechts voor een aankondiging, maar ook voor een zelfstandige behandeling in aanmerking komt.

Brandverzekering is reeds uit practisch oogpunt een zaak van zoo groot belang voor velen, dat de kring van lezers van dit werk zich niet behoeft te bepalen tot assuradeuren en juristen, maar dat het ook de aandacht verdient van handelaren en industrieelen en van hen, die in meerdere of mindere mate met dezen tak van verzekering in aanraking komen. Dit werk van mr. Nolst Trenité, vrucht van veel studie en in aangename en heldere betoogtrant geschreven, verdient ook de aandacht van hen, die meer in andere takken van schadeverzekering belang stellen, daar het nog meer geeft dan men uit den titel zou vermoeden; een groot gedeelte hiervan toch is gewijd aan verzekering in het algemeen, hetgeen reeds noodig was op grond van de behandeling dezer materie in ons Wetboek van Koophandel.

De algemeene beginselen van verzekeringsrecht worden, gelijk schr. in de Inleiding opmerkt, „in 't bijzonder in verband met de brandverzekering besproken” en „de toelichtende jurisprudentie is ook, enkele uitzonderingen daargelaten, aan dit onderdeel van het assurantierecht ontleend.”

Schr. vangt aan met de verzekering te onderscheiden in 2 instituten *de schadeverzekering en de persoonsverzekering*; de eerste, voor een belangrijk deel een handelsinstituut, omvat zee-, transport-, brand-, diefstal-, glas-, vee-, hagelverzekering enz., de onder de tweede vallende vormen van verzekering zijn ongevallen-, ziekte-, levensverzekering-, ouderdompensioenen. Wat het recht betreft worden beide Instituten meerendeels door verschillende beginselen beheerscht: het schadeverzekeringsrecht is voor een groot deel speciaal recht en de studie hiervan tevens studie van het moderne handels- en verkeersweten, het recht t.a. van de persoonsverzekering is daarentegen voor het grootste deel geen ander dan het gewone burgerlijke en handelsrecht. Schr. stelt zich ten doel alleen het eerste instituut, de schadeverzekering, te behandelen en van deze speciaal de Brandverzekering.

Aan de geschiedenis der wetgeving hier te lande t.a. der verzekering worden enkele bladzijden gewijd en eenige korte opmerkingen aan de wetgeving betreffende verzekering in het buitenland.

Na deze inleiding behandelt schr. zijn onderwerp in 2 afdelingen, n.l. I *verzekering in het algemeen* en II *verzekering tegen brandgevaar*.

De eerste afdeling handelt in 8 hoofdstukken achtereenvolgens over verzekeringmaatschappijen, beginselen, verzekerde som, duur der verzekering, bewijs

der verzekering, verzekering door en voor derden, verplichtingen van den verzekerde, risicoverzwaren en de tweede afdeling in 9 hoofdstukken achtereenvolgens over de brandpolis, verzekerde zaak, gevaar, schaderegeling in het algemeen, schaderegeling bij onroerende goederen, schaderegeling bij roerende goederen, het beding van art. 297 W. v. K., verzekering van onlichamelijke zaken, verzekering van het vermogen.

Uit de in deze 17 hoofdstukken behandelde stof zal ik enkele grepen doen, zonder daarmede iets te kort te willen doen aan de belangrijkheid van hetgeen niet door mij naar voren wordt gebracht.

In het hoofdstuk, getiteld „Beginselen” beschouwt schr. in § 1 verzekering allereerst als *schadevergoedingscontract*. „Verzekering beoogt schade te vergoeden. Aldus heeft onze wetgever het begrepen, die in art. 246 K. het eerste aan het verzekeringsrecht gewijde artikel de volgende definitie van verzekering geeft.

Assurantie of verzekering is eene overeenkomst bij welke de verzekeraar zich aan den verzekerde, tegen genot eener premie, verbindt om denzelven schadeloos te stellen wegens een verlies, schade, of gemis van verwacht voordeel, welke dezelve door een onzeker voorval zoude kunnen lijden.

Indien men *onzeker voorval* opvat in den zin zowel van onzeker of iets zal gebeuren, als van onzeker *wanneer* iets zal plaats grijpen, vinden wij in dit artikel een vrij zuivere begripsbepaling van de verzekering als „schadevergoedingscontract”. Het in onze wet vastgestelde indenniteitsbeginsel zelf wordt volgens schrijver tegenwoordig vrij algemeen als juist aanvaard en assurantie moet blijven, wat het naar onze wet is, een zuiver schadevergoedingscontract, ten doel hebbende herstel van werkelijk geleden vermogensnadeel.

Wat is het voorwerp der verzekering? Deze vraag, waaromtrent veel meningsverschillen bestaan en veel begripsverwarring heerscht, wordt door schr. in § 2 van straks genoemd hoofdstuk nauwkeurig overwogen en zijn slotsom is, dat het vermogen of bestanddeelen daarvan het voorwerp der verzekering vormen.

Hierbij sluit zich aan § 3 *Het gevaar en het gevaarsobject*: het gevaar, waartegen verzekerd kan worden en het gevaar loopende object, dat tot het vermogen van den verzekerde kan behooren of daarbuiten kan liggen. „Bij een verzekering, waar het gevaarsobject” (b.v. een huis) „binnen het vermogen van den verzekerde ligt, kan het voorwerp der verzekering dezelfde zaak zijn, als het gevaarsobject, doch het kan ook een andere zijn” (b.v. de te ontvangen huursom). „Is het dezelfde zaak, dan is dit natuurlijk een lichamelijke zaak, want het gevaarsobject is noodwendig een lichamelijke zaak. En aangezien die lichamelijke zaak nu voorwerp der verzekering is, kan men spreken van de verzekerde (lichamelijke) zaak.” Het gevaar, waartegen verzekerd kan worden is in het algemeen elke toevallige gebeurtenis, die aan ons vermogen schade kan toebrengen. Hieraan wordt in de 2e afdeling „verzekering tegen brandgevaar” een afzonderlijk hoofdstuk gewijd, waarover aanstonds nader.

In § 4 van het 2e hoofdstuk gaat schr. uitvoerig na „het *waardebegrip* met betrekking tot éézelfde tijdstip en wel met betrekking tot dat tijdstip, hetwelk voor het verzekeringsrecht het belangrijkste is: het tijdstip, waarop de schade, waartegen verzekerd is, vervalt. Naar de waarde toch van het verzekerd voorwerp op dat oogenblik wordt des assurateurs vergoedingsverplichting afgemeten, niet als eenige, maar als de naar boven limiteerende factor.”

De *polis*, het bewijsstuk der verzekering, wordt behandeld in beide afdelingen, n.l. eerst de polis in het algemeen en haar inhoud en daarna de open en de getaxeerde polissen (cf. artt. 273, 274 en 275 W. v. K.) vervolgens in de 2e afdeling de brandpolis.

Vermelding verdient hier de *nieuwe Beursbrandpolis*, welke den 20en December l.l. te Amsterdam bij een notaris en te Rotterdam ter griffie der Arrondissements-

Rechtbank is gedeponereerd en voor beide plaatsen nagenoeg gelijkloidend is. Deze beurspolis wordt, gelijk schr. opmerkt, gebezigd door alle Nederlandsche maatschappijen op vaste premieën en bijna alle buitenlandsche maatschappijen of, wat m.i. juist is, voor alle brandverzekeringen, door makelaars ter beurze gesloten en voor een groot aantal brandverzekeringen buiten de beurs gesloten door zoogenaamde beursmaatschappijen.

De nieuwe Beursbrandpolis, welke door schr. nader besproken en aan critiek wordt onderworpen bevat „een in hedendaagschen taal en stijl vervatte, doordachte regeling van het brandassurantiecontract, dat”, in tegenstelling met de oude beurspolis, „ook voor den leek op assurantiegebied leesbaar en verstaanbaar is”. Dit nieuwe thans gebruikelijke formulier is in zijn geheel onder de Bijlagen opgenomen, zoomede ook dat der oude Amsterdamsche en Rotterdamsche beurspolis.

Had schr. in dit verband ook niet meer aandacht moeten schenken aan de eigen polissen in gebruik bij de voornaamste binnenlandsche (de zoogenaamde provinciale) maatschappijen? Of heeft hij zulks niet gedaan, omdat de meesten zijner lezers meer belang zullen stellen in de beursverzekeringen?

Voor de veelvuldig voorkomende veemverzekeringen worden bij wijze van aanhangsels tot de beursbrandpolis bijzondere formulieren gebezigd, waarvan schr. één specimen in den tekst opneemt.

In het afzonderlijke hoofdstuk over het gevaar in de 2e Afdeeling, hierboven door mij vermeld, wordt gehandeld over het gevaar, dat de brandverzekeraar op zich neemt, namelijk „het gevaar voor beschadiging of vernietiging van de verzekerde goederen door brand, door de gevolgen van brand en door ongevallen, door de wet of de polis met brand gelijkgesteld.”

Schr. definieert hier zeer juist voor de verzekeringsleer brand als verbranding van stoffen op het oogeblik van de verbranding daartoe niet bestemd.

Vervolgens wordt aan de hand van de wet nagegaan, welke schaden met die door brand veroorzaakt worden gelijkgesteld (cf. artt. 291 en 292 W. v. K.) en voorts wat volgens de wet en de bepalingen der polis niet ten laste van assuradeuren komt. Hierbij verdient vermelding, dat de nieuwe beursbrandpolis, in overeenstemming met de practijk in het buitenland, uitdrukkelijk uitsluit 1o. de molestschade (sedert Augustus 1914 reeds bij alle brandverzekeringen zonder meer uitgesloten) en 2o. brandschaden, welke in verband staan met aardbevingen, vulcanische uitbarstingen en andere geologische of meteorologische verschijnselen, uitgezonderd bliksemslag.

Ten onrechte m.i. acht schr. art. 249 W. v. K., dat de zoogenaamde vice-propre-schaden uitsluit, niet voor brandverzekering toepasselijk; te meer nu de nieuwe beursbrandpolis in §1 de bepaling van art. 290 W. v. K. letterlijk overneemt zonder de woorden „geene uitgezonderd”.

In het hoofdstuk, handelende over de schaderegeling bij roerende goederen, had schr. m.i. moeten wijzen op de vaststelling van brandschade aan inboedels, waaromtrent ook de nieuwe beursbrandpolis ten onrechte geen nadere bepaling geeft als aansluiting bij de practijk. Ik zal hierop niet nader ingaan, maar meende ook thans deze kwestie niet onopgemerkt te laten na destijds hierover uitvoeriger te zijn geweest.

Onder verzekering van onlichamelijke zaken behandelt schr. die van zakelijke rechten, die van pand en hypotheek en die van vorderingen. Bij deze, in tegenstelling met de verzekering van lichamelijke zaken, is er verschil tusschen gevaarsobject en voorwerp der verzekering, welke bij de laatste wel, maar hier nimmer samenvallen. Hetzelfde is het geval bij de in het laatste hoofdstuk behandelde verzekering van het vermogen, m.n. de verzekering tegen wettelijke aansprakelijkheid, de bedrijfsverzekering en de herverzekering.

Ik heb slechts enkele onderwerpen uit mr. Trenité's boek aangevoerd en noode onbesproken gelaten wat

op het gebied van het verzekeringsrecht en vooral voor den brandassurateur van groot belang is, b.v. o.m. de polissen zonder vermelding van waarde, die met vermelding van waarde en die met vaste taxatie.

Ten slotte wil ik er op wijzen, dat de rechtspraak in verband met verschillende controversen tot in het vorige jaar is bijgewerkt en dat raadpleging van dit uitnemende standaardwerk, een blijvende gids op het gebied der brandverzekering, vergemakkelijkt wordt door een uitvoerige inhoudsopgaaaf der hoofdstukken en door registers der aangehaalde arbitrale en rechterlijke beslissingen, der behandelde artikelen van het Wetboek van Koophandel en der behandelde onderwerpen, dit laatste alphabetisch.

Mr. G. BICKER CAARTEN.

Rotterdam.

ONTVANGEN:

Sombere klanken. Een adres aan de beide Kamers der Staten-Generaal door het Verbond van Nederlandsche Fabrikanten-Vereenigingen; Rotterdam, Nijgh en van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, 15 September 1921.

Normalisatie-Bureau voor Arbeidszaken in de Metaalnijverheid, *Mededeelingen No. 12*, gemiddeld uurloon en gemiddeld uursinkomen der meerder- en minderjarigen, (1 Juli 1921) met 22 grafieken Nos. 73—94, September 1921, bureau N. A. M., p. a. Werkspoor, Amsterdam.

De Rechtsleer der Levensverzekeringsovereenkomst door Jhr. Mr. A. W. Wichers, Aflevering 3, 's Gravenhage, Martinus Nijhoff, 1921.

Wet op de Inkomstenbelasting 1914, benevens Wet op de Raden van Beroep voor de Directe Belastingen, Wet op de Verdedigingsbelasting II, Bepalingen Gemeentebelastingen en verdere bijlagen, toegelicht door V. S. Ohmstede, derde druk, J. T. Swartsenburg Amsterdam, 1921.

South African Mining and Engineering Journal, second special Coal Number. Uitg. Angus South African Newspapers Ltd., Londen, 82—85 Fleetstreet E.C. 4. Prijs 5 sh.

Anderhalf jaar geleden verscheen van bovengenoemd tijdschrift het eerste Special Coal Number, waarvan de bedoeling was de groote mogelijkheden, die Zuid-Afrika als steenkoolproducerend land bood, uiteen te zetten. Dit was toen, naar de Redactie opmerkt, nog noodig.

Haar tweede Coal Number kan al een overzicht geven van een geweldige vlucht, die de kolenmijnbouw in Zuid-Afrika in de laatste twee jaar genomen heeft, o.a. bevorderd door de hooge kolenprijzen in Europa. De Redactie is er dan ook niet gerust op, dat de jonge nijverheid niet in ernstige mate den terugslag van den scherpsten val der kolenprijzen zal ondervinden.

Hoe dit ook zij, kennismaking van wat op het gebied dezer industrie in de laatste twee jaren in stilte (om de kapers van de kust te houden!) in Zuid-Afrika is gewrocht, doet zien met welk een energie de zaak ter hand is genomen.

Hiertoe stelt het hierboven genoemde Second Coal Number uitnemend in staat. De kolenmijnbouw van Zuid-Afrika en alles wat er aan vastzit, zooals geologische vraagstukken, de verhouding tot de spoorwegen (tarieven), de afscheepavens en hun inrichting, de invloed van de moeilijkheden in den Engelschen kolenmijnbouw op de ontwikkeling van de Zuid-Afrikaansche enz., worden er in behandeld. Daarnaast vindt men beschrijvingen der verschillende mijnen, terwijl talrijke goede illustraties den tekst verduidelijken.

OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN.

De Economist. — 's-Gravenhage, 1 Augustus 1921.

Prof. Dr. C. A. Verrijn Stuart, De grondslag der loonsbepaling; T. Mulder, Hooger handelonderwijs.

La Réforme Sociale. — Parijs, Mei 1921.

M. Dufourmantelle, Les journées d'études sociales de Toulouse; Ricol, La réforme du partage successoral; E. Seillière, Sainte-Beuve, agent, juge et complice de l'évolution romantique; F. Lepelletier, Le mouvement économique et social.

Idem. — Parijs, Juni 1921.

Ed. Laskine, Les conflits de tendances du socialisme français; R. de Boyer-Montégut, Faut-il créer des coopératives agricoles; E. Seillière, Sainte-Beuve, agent, juge et complice de l'évolution romantique; P. Doin, Mélanges et notices; J. Anqot des Rotours, Le mouvement économique et social. — Pays de langue anglaise.

Schmollers Jahrbuch. — München, Leipzig, 45e Jahrg. 2tes Heft, 1921.

E. Zitelmann, Die Vorbildung der Volkswirte und Juristen; H. Göppert, Die Sozialisierungsbestrebungen in Deutschland nach der Revolution; U. Wilcken, Alexander der Grosse und die hellenistische Wirtschaft; R. Kjellén, Die Koalitionspolitik im Zeitalter 1871—1914 II; E. Salin, Zu Methode und Aufgabe der Wirtschaftsgeschichte; R. Häpke, Das Ernährungsproblem in der Geschichte; M. Patyi, Der Streit um die Staatliche Theorie des Geldes; A. Tecklenburg, Die mathematische Durcharbeitung des Proportionalwahlsystems.

Zeitschrift für Sozialwissenschaft. — Leipzig, 28 Juni 1921.

E. Adler, Die Frage der Kommunalisierung als Problem der Unternehmungs-Organisation I; Roche, Die Gefahren der Entartung des Sparkassenwesens; A. Cohen, Was ist „geistige Arbeit“?

Journal des Economistes. — Parijs, 15 Juli 1921.

Yves-Guyot, Les salaires et les prix; Fr. Passy, Après la grève; Fernand-Jacq, Les industries électriques en Chine; N. Mondet, L'état et l'intérêt général; A. Raffalovich, Le Canada pendant les six dernières années (1914—1920); N. Mondet, Une théorie anarchiste; A. Marvaud, La crise économique en Espagne; J. B. Legros, L'économique comme base de la morale; B. L. L. E., La ligue du libre-échange (juillet 1921).

De Indische Gids. — Amsterdam, Augustus 1921.

H. J. Grijzen, Enkele aantekeningen naar aanleiding van het verslag van de commissie tot herziening van de staatsinrichting in N.-I.; T. Treffers, Gouverneur-Generaal of legercommandant?; J. Habbema, De voertaal bij het inlandsch onderwijs; P. C. van der Wolk, Een eereschuld jegens Banda.

The geographical Journal. — Londen, Juni 1921.

J. B. L. Noel, A reconnaissance in the Caspian provinces of Persia; A. W. Gomme, The scenery of Greece; E. Heawood, The world map before and after Magellan's voyage; Four notes on map projections; Mount Everest expedition.

Idem. — Londen, Juli 1921.

J. W. Arthur, Mount Kenya; J. M. Wordie, Present-day conditions in Spitsbergen; F. Kingdon Ward, The Mekong-Salween divide as a geographical barrier; Mount Everest expedition.

Tijdschrift voor Economische Geographie. — 's-Gravenhage, 15 Juli 1921.

Prof. Dr. H. Blink, Veranderingen in de verdeling van het grondbezit in Europa na den oorlog; F. J. H. Geraets, Kopenhagen en zijn vrijhaven; Economische ontwikkeling van Engeland in de 19e eeuw, (naar een hoofdstuk uit Georg Herbert Perris: The industrial History of modern England); De kameel en zijn economische beteekenis; De economisch-geographische positie der Nederlandsche visscherij-

havens, naar Ir. H. Smalhout; Zuivelproductie en zuivelhandel voor en na den oorlog, naar Dr. H. Blink.

The American Journal of International Law. — New York, Juli 1921.

G. E. Sherman, The nature and sources of international law; J. S. Reeves, International society and international law; A. E. R. Boak, Greek interstate associations and the League of Nations; Th. Baty, Enemy goods and house of trade.

MAANDCIJFERS.

EMISSIES IN SEPTEMBER 1921.

Provinc. en Gemeentelijke leeningen f	9.741.162,50
zijnde:	
Heerlen f 1.600.000,— 6½ % obl. a	98⅞ %.
Soest f 590.000,— 6½ % obl. a 99⅞ %.	
Rotterdam f 6.000.000,— 6 % obl. a 98 %.	
Almelo f 1.690.000,— 6½ % obl. a	100⅞ %.
Cultuurondernemingen, Handels-	
vereën. en Handelsvenn.	787.500,—
zijnde:	
N.V. De Twentsche Handel-Maatsch.	
v/h. de Rooy & Co. f 750.000,—	
aand. a 105 %.	
Diversen	75.000,—
zijnde:	
R. K. Patronatenbond f 75.000,—	
6½ % obl. a 100 %.	
Totaal	f 10.603.662,50

Totaal der emissies in Januari ..	f 49.295.330,—
Februari ..	29.964.250,—
Maart	69.463.000,—
April	19.416.000,—
Mei	36.486.931,25
Juni	49.850.500,—
Juli	104.801.800,—
Augustus ..	13.217.000,—
September ..	10.603.662,50
Algemeen Totaal ..	f 383.098.473,75

Bovendien:

f 71.040.000,— 3/m. Schatkistpromessen à f 987,73

„ 22.250.000,— 6/m. „ „ 980,—

terwijl voorts ook hier te lande gelegenheid bestond tot inschrijving op de uitgifte van Banque de Paris et des Pays-Bas frs. 50.000.000,— aand. à 150 %.

GIRO-OMZET BIJ DE NEDERLANDSCHE BANK.

	Augustus 1921		Augustus 1920	
	Posten	Bedrag	Posten	Bedrag
Voor rekeninghouders	43.255	f 2.197.973.000	33.060	f 1.819.255.000
waarvan door de H.-bank plaatselijk...	20.975	„ 1.805.311.000	13.083	„ 1.453.290.000
Ter voldoening van Rijksbelast.	1.658	„ 13.633.000	996	„ 10.811.000

GIRO-KANTOOR DER GEMEENTE AMSTERDAM.

	Juli 1921		Juli 1920	
	Posten	Bedrag	Posten	Bedrag
Ontvangen en betaald:				
in contanten.	29940	f 22.431.370	102141	f 11.911.517
door overschrijving 1).	66806	„ 243.442.876	57224	„ 234.008.882
Particuliere rekeninghoud.	11423*	„ 26.231.601	8599*	„ 22.236.082
Saldo te goed part. rek. u ^o .	—	„ 8.714.778	—	„ 5.585.356
Deposito's	368	„ 572.900	—	—

1) Inclusieve verrekeningen tusschen gemeentendiensten, zijnde pl.m. f 177.254.009,03 per maand, in de maand Juli 1921 en pl.m. f 178.712.022,29 in de maand Juli 1920. *) Aantal.

HANDELSBEWEGING OVER DE MAAND AUGUSTUS 1921

(volgens de groepen der naamlijst van goederen, opgesteld door het Centraal Bureau voor de Statistiek.)

Groepen	Invoer		Uitvoer		Saldo Invoer		Saldo Uitvoer	
	Gewicht	Waarde	Gewicht	Waarde	Gewicht	Waarde	Gewicht	Waarde
I Dieren en dierlijke producten	K.G.	Gulden	K.G.	Gulden	K.G.	Gulden	K.G.	Gulden
II Plantaard. voortbrengselen	13.341.695	10.243.908	50.789.050	42.837.092	—	—	37.447.355	32.593.184
III Mineralen, metalen en niet in andere groepen opgenomen fabrik. daarv.	221.730.446	46.339.335	172.488.057	31.196.462	49.242.389	15.142.873	—	—
IV Meel en meelfabrikaten	1.033.976.152	47.272.005	166.686.935	22.482.551	867.289.217	24.789.454	—	—
V Chemische producten, geneesmiddelen, verfwaren en kleurstoffen	27.297.518	6.777.975	25.742.920	5.562.488	1.554.598	1.215.487	—	—
VI Olie, hars, was, pek, teer en distillatieproducten van teer; fabrikaten van deze stoffen, n. a. g. ..	16.038.745	4.014.737	5.984.858	5.599.641	10.053.887	—	—	1.584.904
VII Hout en fabrikaten van hout en dergelijke stoffen; meubelen, v.a.s.	55.733.817	12.335.639	23.217.046	10.023.819	32.516.771	2.311.820	—	—
VIII Huiden, vellen, leder, lederwerk en schoenwerk	109.901.796	10.061.994	3.527.238	839.075	106.374.558	9.222.919	—	—
IX Garen, touw en touwwerk, weefsels en stoffen, kleederen en modewaren	2.542.025	4.344.737	2.155.901	2.516.280	386.124	1.828.457	—	—
X Aardewerk, porselein, pottenbakkerswerk, gebakken steen en andere kunststeen	6.458.391	19.964.823	3.355.538	10.541.327	3.102.853	9.423.496	—	—
XI Glas	109.268.923	2.683.524	3.612.426	772.273	105.656.497	1.911.251	—	—
XII Papier	2.482.885	971.361	3.130.873	867.968	—	103.393	647.988	—
XIII Voedings- en genotmiddelen, niet genoemd in de groepen I, II, IV en VI	4.996.200	2.205.058	12.437.579	2.874.283	—	—	7.441.379	669.225
XIV Rijtuigen, voertuigen, vaartuigen en luchtvaartuigen ..	25.319.958	11.640.896	27.123.920	12.856.246	—	—	1.803.962	1.215.350
XV Andere goederen dan gebracht onder de groepen I tot en met XIV	3.580.365	4.097.932	2.158.147	2.283.838	1.422.218	1.814.094	—	—
Totaal	18.923.826	16.174.543	6.466.917	6.504.533	12.456.909	9.670.010	—	—
Waarvan Gouden Zilver, al of niet gemunt (opgenomen in groep III)	1.651.592.742	199.128.467	508.877.405	157.757.876	1.142.715.337	41.370.591	—	—
	202.100	12.468.288	43.351	15.191.793	158.749	—	—	2.704.105

OVERZICHT van de waarde van den In- en Uitvoer voor elke maand van het loopende jaar en de drie daaraan voorafgaande jaren, met uitzondering van Munt en Muntmateriaal, in guldens. *)

Maanden	Invoer				Uitvoer			
	1918	1919	1920	1921	1918	1919	1920	1921
Januari	68.009.520	75.073.388	256.207.615	214.136.278	51.437.578	41.321.453	135.932.785	115.835.310
Februari	45.903.517	106.229.028	233.591.043	170.494.270	54.372.261	44.543.205	113.309.645	120.956.498
Maart	48.897.456	148.758.852	187.916.138	213.830.220	47.372.422	52.680.723	68.210.468	107.204.662
April	35.302.563	189.565.086	203.592.812	195.781.802	30.702.241	50.827.142	99.448.337	108.819.697
Mei	35.055.767	257.009.336	298.514.162	168.114.951	35.843.354	96.168.708	170.393.137	93.818.710
Juni	30.330.163	258.183.821	345.402.373	188.559.719	23.040.469	126.270.353	179.478.445	120.815.908
Juli	47.764.858	274.264.390	314.861.366	170.674.007	35.046.826	133.623.129	177.114.162	105.420.129
Augustus	40.567.746	313.403.619	267.956.122	186.640.179	25.501.391	163.771.619	130.018.883	142.566.083
September	67.610.188	298.107.886	317.368.670	—	27.641.796	162.131.110	165.965.569	—
October	67.702.922	319.833.079	337.338.332	—	12.704.155	214.577.467	148.140.438	—
November	57.929.799	296.351.809	270.811.334	—	15.278.909	171.171.804	156.557.011	—
December	63.282.114	288.958.920	298.867.123	—	22.268.327	154.241.692	156.922.833	—
Totaal	608.356.613	2.825.739.214	3.332.427.090	1.508.231.226	381.209.729	1.411.308.405	1.701.491.711	915.436.997

*) In de Statistiek over December 1919 zijn de bedragen vermeld met inbegrip van gouden en zilveren munt en muntmateriaal.

ONTVANGSTEN VAN SPOOR- EN TRAMWEGMAATSCHAPPIJEN MEI 1921.

(Ontleend aan „de Ingenieur“.)

Namen der Maatschappijen.	Personenvervoer.	Goederenvervoer.	Totale ontvangsten.	
			Mei 1921.	Mei 1920.
Maatsch. tot Expl. van S.S., N.C.S., Noord-Brab. "Duitsche" Spoorwegmaatschappij en Holl. IJzeren Spoorwegmaatschappij	f 8.256.430,—	f 7.760.620,—	f 16.463.604,—	f 18.025.739,— ¹⁾
Tramwegmaatschappij „De Meijerij”	—	—	„ 33.630,26 ^{1/2}	„ 35.724,18 ^{1/2}
Nederlandsche Tramwegmaatschappij	„ 75.311,56	„ 65.985,20	„ 146.611,59	„ 146.682,48
Rotterdamsche Electriche Tramwegmij.	„ 605.294,64	—	„ 605.294,64	„ 533.572,44
Rotterdamsche Tramwegmaatschappij	„ 112.023,75 ^{1/2}	„ 79.650,00 ^{1/2}	„ 191.673,76	„ 188.121,08 ^{1/2}
Westlandsche Stoomtramwegmaatschappij	„ 36.215,21	„ 14.952,57	„ 55.413,53 ^{1/2}	„ 49.387,16
Zuid-Nederl. Stoomtramwegmaatschappij	„ 14.222,91	„ 10.691,59	„ 26.308,19 ^{1/2}	„ 27.477,71
Zuider Stoomtramwegmaatschappij	„ 13.898,35 ^{1/2}	„ 5.658,35	„ 19.953,70 ^{1/2}	„ 19.816,21
Nederlandsch-Indische Spoorwegmaatschappij ..	„ 571.000,—	„ 1.136.000,—	„ 1.731.000,—	„ 1.127.872,—
Oost-Java Stoomtramwegmaatschappij				
lijn Modjokerto—Ngoro	—	—	„ 25.300,—	„ 16.700,—
lijn Soerabaja—Krian	—	—	„ 96.700,—	„ 79.700,—
Semarang—Cheribon Stoomtramwegmaatsch.	—	—	„ 626.300,—	„ 473.100,—
Samar.—Joana Stoomtramwegmaatschappij ..	—	—	„ 446.400,—	„ 358.100,—
Serajoedal Stoomtramwegmaatschappij				
lijn Maos—Bandjarnegara	—	—	„ 103.900,—	„ 82.700,—
lijn Bandjarnegara—Wonosobo	—	—	„ 15.700,—	„ 12.300,—
Deli-Spoorweg-Maatschappij	—	—	„ 792.000,—	„ 647.000,—
Madoera Stoomtramwaatschappij	—	—	„ 146.000,—	„ 102.000,—
Modjokerto Stoomtramwegmaatschappij	„ 17.326,—	„ 29.900,—	„ 47.226,—	„ 29.227,—

Nagekomen over Februari.

Nederlandsche Spoorwegen | f 5.985.193,79 | f 7.660.777,30 | f 13.986.743,75^{1/2} | f 14.264.174,96De ontvangsten der groote maatschappijen, die in „de Ingenieur” ontbreken, zijn aan het „Maandschrift Contr. Bureau Statistiek” ontleend.
1) Definitieve opgave.

RESUME UIT HET MONTHLY BULLETIN OF STATISTICS (LEAGUE OF NATIONS).

		Maandelijks gemiddeld			1921						
		1913	1919	1920	Jan.	Febr.	Maart	April	Mei	Juni	Juli
Productie van steenkool (1000 tons)	Engeland	5,617	4,490	4,477	4,714	4,415	4,178	15 ⁴	15 ⁴	15 ⁴	3,864
	Ver. Staten	9,946	9,497	11,267	10,211	8,746	7,508	7,549	8,457	8,626	8,069
	Frankrijk ²⁾	786	420 ¹⁾	667	777	719	651	708	656	—	—
	Duitschland	3,887	2,240	2,527	2,866	3,003	2,504	2,809	1,780	2,373	2,452
Productie van ruw ijzer (1000 tons)	Engeland	869	627	678	653	471	392	61 ⁴	14 ⁴	1 ⁴	10 ⁴
	Ver. Staten	2,623	2,627	3,084	2,466	1,969	1,622	1,210	1,235	1,082	879
	Frankrijk	434	201	276	293	292	300	—	—	—	—
	Italië	36	20	—	—	—	—	—	—	—	—
Schepen op stapel eind der maand (1000 tons)	Engeland	1,957	2,994	3,709	Kwartaals- opgave	3,799	1,103	Kwartaals- opgave	3,530	718	Kwartaals- opgave
	Ver. Staten	148	2,967	1,310							
	Frankrijk	229	217	398							
	Italië ³⁾	125	315	364							
Imports (netto)	Engeland 1000 £	54,931	121,784	142,861	107,096	88,970	84,854	81,472	79,076	81,100	71,396
	Ver. Stat. 1000 \$	146,405	311,146	427,579	196,711	197,638	234,624	244,510	197,631	178,495	172,132
	Frankrijk 1000 Frs.	701,778	2983,272	2950,412	1982,468	1613,931	1742,908	1779,089	1565,508	1723,534	1460,117
	Italië 1000 Lire	303,803	1385,278	1321,845	1165,998	1320,908	1502,298	1343,446	1191,000	—	—
Exports (binnenlandsche producten)	Engeland 1000 £	43,771	66,553	111,207	92,756	68,222	66,809	59,868	43,088	38,152	43,172
	Ver. Stat. 1000 \$	204,025	645,818	673,373	642,186	469,390	369,455	329,854	322,467	329,776	314,204
	Frankrijk 1000 Frs.	573,351	989,966	1869,563	1882,618	1889,444	1686,426	1932,268	1648,635	1760,464	1563,055
	Italië 1000 Lire	209,303	505,479	650,316	503,196	566,630	567,299	587,045	453,000	—	—
Scheepsbew.: Binnenkom. schepen (1000 tons)	Engeland (geladen)	4,089	2,464	3,043	2,926	2,546	2,862	2,625	3,080	3,326	3,365
	Ver. Staten (gel. en ballast) ..	4,440	3,892	5,344	4,705	2,292	4,619	4,859	5,324	—	—
	Frankrijk (geladen)	2,876	1,903	2,399	2,176	1,776	2,062	1,914	1,961	2,007	—
Index-cijfers: Groothand.-prijzen	Engeland (Board of Trade).	100	—	313.9	250.9	229.9	215.1	208.7	205.0	201.6	198.5
	Ver. Staten (Bureau of Labour Statist.)	100	212	244	178	167	162	154	151	148	148
	Frankrijk	100	356.9	510.3	406.9	378.1	360.5	344.4	330	325.5	333.0
Wisselkoersen: (wekel. gemiddelde)	New York op Londen	100	89.79	75.23	76.79	79.56	80.35	80.78	81.75	77.77	74.53
	New York op Parijs.	100	70.58	35.54	33.24	37.14	36.51	37.67	43.42	41.90	40.38

1) Inclusief de productie van Lotharingen. 2) Vanaf 1920 inclusief de productie van Elzas-Lotharingen en het Saargebied.

3) Inclusief Triëst. 4) Vermindering tengevolge van de kolenstaking.

RIJKSPPOSTSPAARBANK.

JULI	1919	1920	1921
Inlagen	f 12.868.632	f 11.942.246	f 10.666.849
Terugbetalingen ..	„ 10.236.407	„ 10.432.776	„ 9.432.558
Tegoed der inleggers op ultimo	„ 258.921.028	„ 265.765.218	„ 275.867.155
Nom. bedr. der uitst. staatsschuldboekjes op ultimo	„ 35.840.250	„ 40.488.200	„ 43.631.750
Spaarbankboekjes: Aantal nieuw uitgegeven	14.753	11.260	9.230
Aantal geheel afbetaald	7.802	8.568	7.910
Aantal in omloop op ultimo	1.866.875	1.903.145	1.913.675

POSTCHEQUE EN GIRODIENST.

	Juli 1920		Juli 1921	
	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag
Aantal rekeninghouders op u ^o .	27.289	—	40.738	—
Aantal rekeningen op u ^o	28.055	—	41.778	—
Stortingen	170.279	70.750.564	275.837	87.690.278
Overschrijvingen:	93.697	143.848.262	—	—
a. bijgeschreven	—	—	142.610	203.268.705
b. afgeschreven	—	—	155.466	202.949.667
Afschrijvingen wegens cheques.	79.769	201.733.271	—	—
Totaal tegoed rekeninghouders op u ^o .	—	207.345.881	—	96.839.284

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTO'S.

Ned. { Disc. Wissels. 4½ 1 Juli '15 | Zweeds. R.kabk 6 6 Juli '21
 Bk. { Bel. Binn. Eff. 5½ 19 Oct. '20 | Bk. v. Noorw. . 6½ 6 Juli '21
 { Vrsch. in R.C. 6½ 19 Oct. '20 | Zwits. Nat. Bk. 4 13 Aug. '21
 Bk. van Engeland 5½ 22 Juli '21 | Belg. Nat. Bk. 5-5½ 19 Mei '21
 Deutsche Rijksbk. . 5 23 Dec. '14 | Bank v. Spanje 6 4 Nov. '20
 Bk. van Frankrijk 5½ 28 Juli '21 | Bank v. Italië. 6 20 Mei '20
 Oostenr. Hong. Bk. 5 25 Juli '21 | F. Res. Bk. N.Y. 5 22 Spt. '21
 Nat. Bk. v. Denem. 6 5 Mei '21 | Javasche Bank 3½ 1 Aug. '09

OPEN MARKT.

Data	Amsterdam		Londen	Berlijn	Parijs	N. York
	Part. disconto	Prolongatie	Part. disconto	Part. disconto	Part. disc.	Call money
1 Oct. '21	4¾-1/8	3½ 1)	4½	4-5/8	—	5½-6 1)
26 S.-1 O. '21	4¾-1/8	3¼-1/8	4½-1/8	4-5/8	—	4½-6
19-24 S. '21	4¾-1/8	3-3/4	4½-1/4	4-5/8	—	4-6
12-17 „ '21	4½-3/8	3¼-4½	4½-1/4	4-5/8	—	4½-5½
27 S.-2 O. '20	4-1/4	3¼-4¾	8¾	4-5/8	—	6-9
29 S.-4 O. '19	3¾-4	4-5	3¾-7/8	4-5/8	—	5½-12
20-24 Juli '14	3¾-3/8	2¼-3/4	2¼-3/4	2½-1/2	2¾	5½-7½

1) Noteering van 30 September 1921.

WISSELKOERSEN.

WISSELMARKT.

De wisselmarkt was deze week zeer flauw en bovendien zeer onzeker, zoodat herhaaldelijk groote schommelingen plaats vonden. Londen liep terug van 11,73 tot 11,60, maar liep daarna weder plotseling op door groote vraag voor Amerikaanse rekening. Om dezelfde reden liep ook de dollarcoers, die aanvankelijk van 3,14½ teruggelopen was tot 3,09½, weder op tot 3,14½. Toen aan deze vraag was voldaan, zakte de coers alras weder in, zoodat heden we-

der voor 11,63½ en 3,12 werd verhandeld. Parijs en België waren eveneens aangeboden. Het sterkst daalden weder de markten. Het aanbod kwam weder hoofdzakelijk uit Duitschland zelf en iedere kleine verbetering werd direct weder door dat sterke aanbod te niet gedaan. Zoo ook Vrijdag, toen tamelijk goede vraag bestond en een oogenblik tot 2,77 werd betaald. Ook Weenen was weder flauwer en werd zelfs voor 18½ cent verhandeld. Warschau. ca. 5 cent. Scandinavië was wederom prijshoudend en eerder vaster voor Stockholm en Kopenhagen, maar opnieuw flauwer voor Christiania, dat voor 38,65 werd afgedaan. Zwitserland en Spanje onveranderd. Buenos Aires vast, ca. 101,—, Indië flauwer 98¾-98¾.

KOERSEN IN NEDERLAND

Data	Londen *)	Parijs *)	Berlijn *)	Weenen *)	Brussel **)	New York **)
26 Sept. 1921..	11.65½	22.62½	2.71	0.25	22.12	3.13½/8
27 „ 1921..	11.61	22.17½	2.55	0.18½	21.92½	3.10¾/4
28 „ 1921..	11.57½	22.12½	2.47	0.20	21.85	3.10
29 „ 1921..	11.68½	22.32½	2.54	0.21	22.—	3.14¾/8
30 „ 1921..	11.75	22.60	2.70	0.21½	22.22½	3.15¾/8
1 Oct. 1921..	11.65	22.32½	2.57½	0.21½	—	—
Laagste d. w. 1)	11.57½	22.07½	2.39	0.17½	21.80	3.09¾/4
Hoogste „ „ 1)	11.75½	22.65	2.88	0.27	22.25	3.15¾/4
24 Sept. 1921..	11.73	23.42½	2.90	0.27	22.30	3.14½/8
17 „ 1921..	11.78½	22.40	3.05	0.30	22.10	3.18¾/8
Muntpariteit..	12.10¾	48.—	59.26	50.41	48.—	2.48¾/4

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam.
 1) Particuliere opgave. 2) Noteering van 23 September.
 3) Idem van 16 September.

Data	Stockholm *)	Kopenhagen *)	Christiana *)	Zwitserland *)	Spanje 1)	Batavia 1) telegrafisch
26 Sept. 1921	69.—	55.90	39.90	54.—	40.65	98½-99½
27 „ 1921	69.—	55.75	39.50	53.95	40.65	98½-99
28 „ 1921	69.35	55.75	39.10	53.75	40.70	98½-99
29 „ 1921	69.75	55.90	39.10	54.15	40.75	98¾-98¾
30 „ 1921	70.20	56.25	38.70	54.60	41.—	98¾-99
1 Oct. 1921	70.05	56.15	38.75	54.50	40.70	98¾-98¾
L'ste d. w. 1)	68.90	55.30	38.60	53.75	40.50	98¾/8
H'ste „ „ 1)	70.10	56.15	39.90	54.60	40.90	99¼/4
24 Sept. 1921	69.—	56.25	40.—	54.20	40.90	98¾-99½
17 „ 1921	68.75	56.—	40.90	54.75	41.10	98¾-99½
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	48.—	48.—	100

*) Noteering te Amsterdam. 1) Particuliere opgave.

Termijnnoteringen der Valuta-Kas.

Ecart's tusschen termijnnotering en contanten koers.
 (week van 26-30 September 1921.)

	Londen.	Medio Oct.	Medio Nov.	Medio Dec.
Hoogste B Koers	agio ¼ ct.	agio ½ ct.	agio ½ ct.	agio ½ ct.
Laagste B „	Gelijk	disagio ¼ „	disagio ¼ „	disagio ¼ „
Hoogste L „	agio ¼ „	agio ½ „	agio ¾ „	„ ¾ „
Laagste L „	„ ¼ „	„ ¼ „	„ ¼ „	„ ¼ „

	New-York.			
Hoogste B Koers	Pari	disagio 1 ct.	disagio 1¼ ct.	
Laagste B „	disagio ½ ct.	„ ½ „	„ 1 „	
Hoogste L „	agio ¼ „	„ ½ „	„ 1¼ „	
Laagste L „	disagio ¼ „	„ ¼ „	„ ½ „	

	Parijs.			
Hoogste B Koers	Pari	disagio 2½ ct.	disagio 7½ ct.	
Laagste B „	disagio 5 ct.	„ 5 „	„ 5 „	
Hoogste L „	agio 2½ „	Pari	„ 2½ „	
Laagste L „	disagio 2½ „	disagio 5 „	„ 7½ „	

	België.			
Hoogste B Koers	agio 2½ ct.	agio 5 ct.	agio 7½ ct.	
Laagste B „	Pari	„ 2½ „	„ 5 „	
Hoogste L „	agio 2½ „	„ 7½ „	„ 10 „	
Laagste L „	Pari	Pari	„ 5 „	

	Berlijn.			
Hoogste B Koers	agio 1 ct.	agio 1½ ct.	agio 2½ ct.	
Laagste B „	disagio 1 „	„ 1 „	„ 1 „	
Hoogste L „	agio 2 „	„ 3 „	„ 4 „	
Laagste L „	Pari	„ 1 „	„ 2 „	

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 3 October 1921.

De ontwikkeling aan de buitenlandsche beurzen heeft in groote lijnen dezelfde richting gevolgd, als hier reeds weken achtereen is gereleveerd. Te Berlijn, en in het algemeen aan de beurzen in Duitschland, is de hausse-tendens ongebreideld voortgezet, met slechts even een geringe inzinking tegen het einde der vorige maand. Dit was hoofdzakelijk toe te schrijven aan een zekere terughouding bij de bankiers, leden der Berlijnsche „Stempel-vereinigung”, bij het verstrekken van ultimo-gelden, waardoor sommigen gedwongen waren hunne posities te liquideeren. Dit is de eerste poging, in de laatste tijden aangewend, om althans eenigermate regelend op te treden in de wilde bewegingen aan de effectenmarkt. Veel heeft het echter niet geholpen. Tegenover de tientallen, die geforceerd moesten verkoopen, stonden honderden, die stroomden nieuwe koop-orders op de markt wierpen. Was het tot voor enkele weken een uitzondering als een aandeel meer dan 100 pCt. op één dag monteerde, thans zijn reeds stijgingen van 250 en meer procenten geen zeldzaamheid. En nog is het einde niet te voorzien, omdat de rijzing aan de beurs ten nauwste samenhangt met de geweldige en voortdurende depreciatie van het Deutsche betaalmiddel.

Omtrent de oorzaken van dezen teruggang is hier ter plaatse reeds vaker één en ander vermeld; nieuwe feiten hebben zich inmiddels niet voorgedaan. Industrieelen en particulieren gaan voort met het aankopen van vreemde deviezen, eensdeels tot dekking hunner behoeften, anderdeels uit speculatieve overwegingen. Hierbij komt de voortdurende aanmaak van Deutsche bankbiljetten, het ontrekken van de metaal- en andere dekkingen dezer biljetten-circulatie ten behoeve der schadeloosstelling, de in het vooruitzicht zijnde annuïteiten, die aan de Entente te betalen zijn, enz. Weliswaar koestert men nog steeds de hoop in Duitschland zelve, dat de Entente of haar eischen zal matigen, of op een andere wijze (b.v. door het verstrekken van credieten) zal willen medewerken om de geweldige daling der Mark tegen te gaan, omdat per saldo door deze reactie het industriele Duitschland ook de omliggende landen ruïneert, doch deze hoop is toch uitermate gering en komt slechts sporadisch tot uiting. De groote meerderheid is zeer pessimistisch gestemd ten aanzien van buitenlandsche hulp-verleening en gelooft veeleer aan nog ongunstiger omstandigheden voor de Deutsche Republiek. Dientengevolge zullen voorloopig wel alle interne maatregelen tot beteugeling van de beurs-speculatie zonder effect moeten blijven. Tegen een elementaire beweging als de tegenwoordige is met voorschriften niet veel uit te richten. Het index-cijfer van de „Frankfurter Zeitung” geeft dan ook deze week een nieuw record te aanschouwen: 283, tegen 255 de vorige week en tegen een stand-aard-cijfer van 100 op 2 Januari 1920. De aankopen geschieden zoo mogelijk nog teugelloozer dan voorheen; nauwelijks wordt op den naam van het fonds gelet.

Ook te Weenen is de effectenspeculatie opnieuw opgebloeid, vooral na de Regeeringsmaatregelen tot beteugeling van den handel in deviezen. Bij den lagen stand van den Kronen-koers zijn hier echter de verschillen veel en veel omvangrijker, zoodat een differentie van 1000 pCt. op één dag in de vooraanstaande fondsen vrij gewoon is geworden. Er schijnt een algemeene Kronenvlucht te zijn ontstaan, die tot de meest wilde bewegingen aanleiding heeft gegeven.

In zeer scherpe tegenstelling hiermede staan nog altijd de overige continentale beurzen. Weliswaar is de stemming te Londen niet bepaald ongeanimeerd geweest, doch van een opgewekte tendens kon toch ook geen sprake zijn. Het cijfer van het aantal werklozen (ruim 1½ miljoen, 16½ pCt. van het aantal georganiseerden in de Labour-Unions), hoewel verminderd, wekt toch nog steeds bezorgdheid. Hiertegenover staan wel enkele gunstige factoren, o.a. de hervatting der onderhandelingen in de Iersche kwestie en de daling van den rente-standaard, doch het publiek in zijn breede lagen komt niet in de markt. Voor een deel heeft de reactie van den Marktenkoers hier ook schuld aan; de concurrentie voor de Engelsche industrieelen wordt hierdoor steeds moeilijker, daar de stijging van het Deutsche product niet dadelijk aan elke nieuwe daling aansluit.

De markt te Parijs is bij zeer geringe omzetten vrij vast gebleven, doch zonder eenigen factor, die aanleiding tot bespreking zou kunnen geven.

Te New York is de stemming wel iets beter geworden, voornamelijk door de grootere ruimte van de geldmarkt, waardoor ook de spoorwegen wellicht in staat zullen worden gesteld gelden op te nemen en nieuwe bestel-

lingen op materiaal te doen. Hierbij komt, dat langzamerhand eenige verbetering valt te constateeren in de positie der stapel-artikelen; nu de voorraden langzamerhand uitgeput beginnen te geraken kunnen de prijzen iets montereen, waardoor een veel hoopvoller stemming in alle handelskringen is ontstaan.

Te onzent is na de nerveuze en gedrukte voorgaande berichtperiode een klein herstel over het algemeen te constateeren geweest. In Staats- en beleggingsfondsen is dit ook tot uiting gekomen. De variaties zijn hier weliswaar klein gebleven, doch uit het succes, waarmede b.v. de nieuwe uitgifte van 6 pCt. Obligaties der gemeente Rotterdam bekroond is geworden, is wel heel sterk de begeerte naar goede beleggingsfondsen naar voren gekomen, zelfs, indien de aangeboden rente lager is, dan de gangbare van den laatsten tijd.

		26 Sept.	29 Sept.	3 Oct.	Rijzing of daling.
5	% Ned. W. Sch. 1918	90 ⁹ / ₁₆	90 ⁹ / ₈	90 ⁹ / ₈	+ ¹ / ₁₆
4½	% „ „ „ 1916	89 ⁹ / ₁₆	87 ⁹ / ₁₆	88 ¹ / ₈	— ¹ / ₁₆
4	% „ „ „ 1916	82 ⁹ / ₁₆	82 ⁹ / ₁₆	82 ¹ / ₂	— ¹ / ₁₆
3½	% „ „ „	73	72 ¹ / ₄	73	
3	% „ „ „	60 ³ / ₄	60 ³ / ₄	61 ²¹ / ₃₂	+ ²⁹ / ₃₂
2½	% Cert. N. W. S.	51	50 ¹ / ₄	52 ¹ / ₄	+ ¹ / ₄
5	% Oost-Indië 1915	92	92	93 ¹ / ₂	+ ¹ / ₂
6	% „ „ 1919	97	97	96 ¹ / ₈	— ⁷ / ₈
4	% Oostenr Kronenrente	2 ⁹ / ₈	2 ⁹ / ₈	2 ⁹ / ₈	
5	% Rusland 1906	7 ¹ / ₁₆	6 ⁹ / ₁₆	6 ¹ / ₂	— ⁹ / ₁₆
4	% Rusl. bij Hope & Co.	7 ¹ / ₂	7	7	— ¹ / ₂
4½	% China Goud 1898 ..	66	64 ³ / ₄	64 ³ / ₄	— ¹ / ₄
4	% Japan 1899	65 ¹ / ₂	65 ¹ / ₂	62 ¹ / ₄	— ³ / ₄
4	% Argentinië Buitenl..	57 ³ / ₄	57 ³ / ₄	57 ³ / ₄	
5	% Brazilië 1895	56	56 ⁶ / ₈	58	+ 2
7	% Staatsspoor	104 ¹ / ₂	104 ⁹ / ₈	104 ¹ / ₂	
7	% Amsterdam	103 ⁷ / ₈	104	104	+ ¹ / ₈

Het herstel op de aandeelen-markt wil dan ook niet zeggen, dat het publiek van zijn tegenzin in deze fondsen is genezen. De eensgezins betere stemming moet hoofdzakelijk worden toegeschreven aan een natuurlijk herstel, volgende op de wellicht overdreven reactie van de vorige week. Toch is het tekenend, dat het herstel voor de meeste afdelingen niet blijvend is geweest; bijna alle hebben zij een deel van het niveau weer moeten prijsgeven. Het minst was dit wel het geval voor *sukkerwaarden*, waaromtrent de berichten, zoowel uit New York als uit Nederlandsch-Indië hoopvol hebben geluid. De V. J. S. P. heeft thans ongeveer den geheelen oogst 1921 verkocht; voor de resultaten van het loopende jaar doen de thans inkomen-de berichten dus niet veel ter zake. Doch, waar de beurs met de toekomst rekening houdt, hebben de koersen der betrokken fondsen toch wel den stimulans van de betere prijzen ondergaan.

Onveranderd flauw was echter de tendens voor binnenlandsche industriele waarden (met een uitzondering voor enkele soorten, als Heemaf) en voor bankaandeelen. In deze laatste bestond voortdurend aanbod, op sommige dagen zoo omvangrijk, dat zelfs geen noteering tot stand kon worden gebracht.

In *tabakswaarden* kon gedurende de achter ons liggende dagen een scherpe hausse worden geconstateerd, die echter zonder eenige bijzondere aanleiding was. Doch in deze beurs-afdeling is in den laatsten tijd het verhandelde materiaal zeer gering, zoodat een zelfs geringe vraag reeds voldoende is om een aanmerkelijke verbetering te voorschijn te roepen. Toen deze vraag echter bevredigd was, zakte het koersniveau dan ook weer vrij spoedig in.

Rubberwaarden bleven lusteloos, in verband met de hernieuwde reactie van den prijs van het ruwe product. De omzetten, zoowel als de fluctuaties, bleven gering.

Petroleum-aandeelen hebben nog wel de grootste aandacht getrokken. In verband met de betere meldingen uit het buitenland, speciaal uit New York, ontwikkelde zich hier eenige belangstelling, die zich in hoogere koersen heeft kunnen uiten. Doch weder was de tendens niet bestand tegen de groeiende apathie van het publiek. In het algemeen heeft dit publiek dan ook zeer groote kapitalen verloren door de daling van allerlei fondsen en van buitenlandsche deviezen; er moet al een heel sterke aanleiding zijn, die het zou kunnen nopen tot deelneming aan den fondsenhandel op eenigszins groote schaal. Dit komt wel het sterkst tot uiting in de *petroleumafdeling*, waar de meeste belangstelling zich tot nu toe heeft geconcentreerd.

		26 Sept.	29 Sept.	3 Oct.	Rijzing of daling.
Amsterdamsche Bank	156	156	150 ¹ / ₂	— 5 ¹ / ₂
Koloniale Bank	111	118 ¹ / ₄	115 ³ / ₄	+ 4 ¹ / ₄
Ned. Handel-Mij. cert. v. aand.	135	142	138	138	+ 3

	26 Sept.	29 Sept.	3 Oct.	Rijzing of daling.
Rotterd. Bankvereniging..	111 1/4	110 1/2	110 1/2	— 3/4
Amst. Superfosfaatfabriek .	89	89	89	
Van Berkel's Patent	58	68	72 1/2	+ 14 1/2
Insulinde Oliefabriek.....	9 1/2	9 1/2	9 5/8	+ 1/8
Jurgens' Ver. Fabr. pr. aand.	85 1/8	87	88 3/4	+ 3 5/8
Hollandia Melkproducten ..	180	180	184 3/4	+ 4 3/4
Philips' Gloeilampenfabriek	201 1/2	208 1/4	210	+ 8 1/2
R. S. Stokvis & Zonen	578	578	578	
Vereenigde Blikfabrieken ..	79	79	79	
Compania Mercantil Argent.	59 1/2	67 1/2	64 1/2	+ 5
Cultuur-Mij. d. Vorstenland	124 1/2	136 1/2	138 1/2	+ 14
Handelsver. Amsterdam ...	335	356 1/2	357 1/2	+ 22 1/2
Holl. Transatl. Handelsver.	29 1/2	29 1/2	29 1/2	
Linde Teves & Stokvis	79	85	78	- 1
Van Nierop & Co's Handel-Mij.	11	13 1/4	14 3/4	+ 3 3/4
Tels & Co.'s Handel-Mij....	45 1/4	47	47	+ 1 3/4
Gecons. Holl. Petroleum-Mij.	138 1/2	148 3/4	149 3/4	+ 11 1/4
Kon. Petroleum-Mij.	411 1/2	424 1/2	428 1/4	+ 16 3/4
Orion Petroleum-Mij.				
Afgest. Aand.	35	37	39	+ 4
Steauna Romana Petroleum				
Mij. Afgest. Aand.	49 7/8	49 7/8	49 7/8	
Amsterdam-Rubber-Mij. ..	90 1/8	91	90 5/8	+ 1/4
Nederl.-Rubber-Mij.	42	42	41 1/2	- 1/2
Oost-Java-Rubber-Mij.	140 1/2	143	145	+ 4 1/2
Deli-Batavia.....	300	311 1/2	310	+ 10
Deli-Maatschappij	294	299	295	+ 1
Medan-Tabak-Maatschappij .	297	300	300	+ 3
Senembah-Maatschappij....	401	401	400	- 1

Scheepvaartwaarden wel iets hooger, doch zonder omzetten van eenige beteekenis.

	26 Sept.	29 Sept.	3 Oct.	Rijzing of daling.
Holland-Amerika-Lijn ...	145	161 1/2	158	+ 13
" " „gem.eig.	130 1/2	145	144	+ 13 1/2
Holland-Gulf-Stoomv.-Mij...	95	95	95	
Hollandsche Stoomboot-Mij.	71	71	71	
Java-China-Japan-Lijn ...	112	116	115	+ 3
Kon. Hollandsche Lloyd....	27 1/2	30 1/4	29 1/2	+ 2
Kon. Ned. Stoomb.-Mij.....	92 1/4	93	97	+ 4 3/4
Koninkl.-Paketsvaart Mij...	101 3/4	109 3/4	105	+ 3 1/4
Maatschappij Zeevaart	85	85	85	
Nederl. Scheepvaart-Unie..	105 3/4	110 7/8	108 3/4	+ 3
Nievelt Goudriaan	165	165	160	- 5
Rotterdamsche Lloyd.....	131 1/8	134 1/4	136	+ 4 7/8
Stoomv.-Mij. „Hillegersberg”	69	65	65	- 4
" " „Nederland” ..	157 1/2	162	159 1/4	+ 1 3/4
" " „Noordzee” ...	32	31 7/8	32 7/8	+ 7/8
" " „Oostzee”	62	62	65 1/2	+ 3 1/2

De Amerikaanse markt bleef vast, in aansluiting aan Wallstreet; de handel in deze fondsen is echter tot een minimum ingekrompen.

	26 Sept.	29 Sept.	3 Oct.	Rijzing of daling.
American Car & Foundry ..	157	166	162 1/2	+ 5 1/2
Anaconda Copper	93 1/4	94	100 1/4	+ 7
Un. States Steel Corp.	100 1/4	98 3/4	101	+ 3/4
Atchison Topeka.....	104 1/2	106 13/10	106 13/10	+ 2 5/10
Southern Pacific.....	100 1/10	98 3/4	100 1/4	+ 3/10
Union Pacific	155	153 1/8	155	
Int. Merc. Marine orig. Com.	12 1/8	13 1/4	13 3/16	+ 1 1/16
" " " „prefs.	55	58 3/8	60	+ 5

De geldmarkt bleef vrij vast; prolongatie 3 1/2 pCt.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

3 October 1921.

In het weekoverzicht over de effectenmarkt in de „Nieuwe Rotterdamse Courant” van 2 October komt de opmerking voor, dat de graanopbrengst in de Vereenigde Staten van Amerika dit jaar veel geringer is dan in 1920 en dat hiervan eene vaste stemming aan de graanmarkten het gevolg is. Daardoor zou de koopkracht der Amerikaanse boeren kunnen verbeteren, hetgeen niet zou nalaten eene verbetering in den algemeenen economischen toestand te bevorderen. Van dit alles is slechts het begin juist. Werkelijk blijft de opbrengst van alle graansoorten te zamen dit jaar in Amerika sterk ten achteren bij 1920, doch die vermindering komt bijna geheel voor rekening van de haver. Vooralnog hebben de graanmarkten en zelfs de haverprijzen daarop niet met prijsverhooging gereageerd. Integendeel blijven die nog steeds zeer flauw en de opmerking van den overzichtschrjver over de vaste graanmarkten kan zeker niet de laatste weken betreffen. Zijn

hoop op verbetering der economische toestanden is dus, voor zoover die op recente vaste graanmarkten is gebaseerd, misplaatst. Sedert 9 September, toen de laatste prijsdaling in Amerika een aanvang nam, bedroeg deze tot op 1 October voor December-tarwe 18% dollarcant per 60 lbs. of 13 1/2 pCt., voor December-mais 6% cent per 56 lbs. of 12 pCt., voor December-haver 5% cent per 32 lbs. of 13 pCt. De afgelopen week heeft weder in belangrijke mate tot die prijsdaling bijgedragen. De redenen daarvoor waren weder dezelfde, als in ons vorige overzicht aangegeven. Telkens weder worden de berichten bevestigd omtrent ruime oogsten in de Europeesche importlanden, vooral wat broodgraan betreft. Behalve Duitschland blijkt nu ook Tsjecho-Slowakije zeer veel grootere opbrengsten te hebben dan in 1920. Daarbij komt de geringe koopkracht in verschillende landen ten gevolge van hunne telkens dalende valuta, welke omstandigheid er toe medewerkt, dat die landen hunne inkoopken beperken of uitstellen en voorloopig althans voor een groot gedeelte uit eigen oogsten putten. Voor voedergraan valt daarbij in Engeland de vraag tegen, wegens het zachte weder, terwijl op het vasteland ook in de afgelopen week de vraag weder onvoldoende was, vooral wat Duitschland aangaat. De sterke prijsdaling in de uitvoerlanden had geen verbetering dier vraag ten gevolge en steeds blijft het zeer moeilijk de in Europa aankomende partijen mais en gerst onder te brengen. Wel waren de verscheppingen van mais uit Argentinië ook deze week weder van matigen omvang, doch Noord-Amerika zorgde er voor, dat het totaal der verscheppingen zeer voldoende was. Bovendien is de zeilende voorraad nog altijd groot en de prijs van La Plata-mais in Europa blijft bij voortdurende ver onder de Argentijnsche pariteit, ondanks prijsdaling in Argentinië, welke trouwens gedeeltelijk werd geneutraliseerd door stijging van den pesokoers. Van 24 September tot 1 October bedroeg in Argentinië de prijsdaling voor mais gemiddeld ruim 1 peso per 100 Kgr. Oorzaak daarvan was nog steeds de regen, die niet slechts de omstandigheden voor den maisuitzaai veel heeft verbeterd, doch vooral de nog steeds voortgaande prijsdaling van de tarwe- en lijnzaadprijzen heeft veroorzaakt, in sympathie waarmede ook mais denzelfden weg opging. De val in de Argentijnsche prijzen voor tarwe en lijnzaad was in de afgelopen week weder van groote beteekenis. Voor tarwe bedroeg hij ruim 1,50 peso (te Rosario voor den November-termijn zelfs 1,90 peso), voor lijnzaad gemiddeld ongeveer 2 pesos. Sedert 13 September, toen de regen begon te vallen, bedraagt in Argentinië de prijsdaling nu voor tarwe ongeveer 15 pCt., voor mais ongeveer 17 pCt., voor lijnzaad bijna 25 pCt.; enorme verschillen voor zulk een kort tijdsverloop. De toestand is dan ook in Argentinië wel sterk veranderd. In plaats van sterke vrees voor groote schade wegens droogte is nu de zekerheid gekomen, dat de oogsten er zeer goed voor staan. Ondanks de prijsverlaging is Argentijnsche tarwe nog steeds te duur voor Europa in vergelijking tot Noord-Amerikaansche soorten. Verschepping uit Argentinië naar Europa heeft dan ook in de afgelopen week niet plaats gehad. In Noord-Amerika, zoowel de Vereenigde Staten als Canada blijft het aanbod van tarwe zeer ruim.

De lijnzaadmarkt in Europa vertoonde in de afgelopen week herhaaldelijk hevige schommelingen, met als resultaat eene dalende beweging in overeenstemming met Argentinië. De vraag in de meeste landen is nog steeds niet groot genoeg om het aanbod op te nemen tot de Argentijnsche pariteit, ook al is die voortdurend gedaald.

Nederland. De tarwemarkt was ook deze week weder niet levendig. De dalende prijzen leidden niet tot vermeerdering der vraag en zaken in buitenlandsche tarwe aan de Nederlandsche markten zijn, nu ook Duitschland zeer weinig koopt, van zeer weinig beteekenis.

Het maisverbruik in Nederland is nog steeds zeer groot, doch het aanbod is zoo ruim, dat de aankomende partijen slechts met moeite kunnen worden geplaatst. Daarbij is de moed bij de koopers niet groot, nu de prijzen dagelijks dalen. Er wordt daarom telkens slechts voor dadelijke behoefte gekocht.

In lijnzaad kwamen weinig zaken tot stand, ondanks de lage prijzen. Slechts nu en dan op zeer flauwe dagen werden spoedig leverbare partijen gekocht.

Zie voor den staat volgende pagina.

SUIKER.

Nadat de Cubaansche Regeeringscommissie eerst kort geleden verklaard had niet beneden 3 1/2 cts. te zullen verkoopen, verraste zij in de afgelopen week de markten met de verlaging harer limite tot 2 5/8 cts. c. & f. New York, waartoe 50.000 tons aan Amerikaansche raffinadeurs af-

De stemming was vast, het verloop vrij vlug, op het eind der veiling tradt een tragere stemming in, welke schijnbaar zwakker was, doch de prijzen konden zich vrijwel handhaven.

De prijzen voor prima blad thee waren, met uitzondering van eenige zeer fijne theeën, iets onder afloop vorige veiling, daarentegen was ordinair en midden-kwaliteit blad hooger, het verschil met vorige veiling was voor deze laatste gemiddeld 3 à 4 cts.

Voor prima mooi geelpuntig gruis was een zeer goede vraag, de betaalde prijzen waren alle flink boven taxatie, midden-kwaliteit gruis bracht gemiddeld 3 à 4 cts. meer op dan in vorige veiling, voor ongelijk iets stelig en stof-fig gruis was weinig attentie.

Gebroken thee met gering aanbod werd eenige centen hooger verkocht.

Voor Witpunt en Flowery Pecco was geen vraag, het geheele aanbod bleef onverkocht.

Volgende veiling zal plaats hebben op Donderdag 13 October é.k., aanbod circa 18.000 kn. thee.

KOFFIE.

(Mededeeling van de Makelaars G. Duuring & Zoon, Kolff & Witkamp en Leonard Jacobson & Zonen).

Noteeringen en voorraden.

Data	Rio		Santos		Wisselkoers
	Voorraad	Prijs No. 7	Voorraad	Prijs No. 4	
1 Oct. 1921	1.605.000	12.325	2.975.000	15.300	8 ¹⁵ / ₃₂
24 Sept. 1921	1.621.000	12.325	3.074.000	15.300	8 ⁹ / ₁₆
17 " 1921	1.572.000	12.250	3.069.000	15.400	8 ³ / ₈
1 Oct. 1920	407.000	7.900	2.004.000	10.000	12 ³ / ₈

Ontvangsten.

Data	Rio		Santos	
	Afgelopen week	Sedert 1 Juli	Afgelopen week	Sedert 1 Juli
1 Oct. 1921....	86.000	1.265.000	185.000	2.315.000
1 Oct. 1920....	60.000	751.000	294.000	2.951.000

KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons, Manchester, d.d. 21 September 1921.

Deze week zijn wij weer getuige geweest van groote fluctuaties in den prijs van Amerikaansche katoen, doch bij iedere verhooging hadden weer groote aanbiedingen van houders in het Zuiden plaats, zoodat per slot van rekening weinig verandering in den prijs plaats vond, hoewel de algemeene situatie nog bepaald „bullish” genoemd kan worden. Egyptische katoen is iets duurder en vrij goed gevraagd.

Tengevolge van de zeer onstandvastige katoenmarkt worden garenzaken ten zeerste bemoeilijkt. Fabrikanten van Amerikaansche garens moeten niet alleen rekening houden met de steeds stijgende katoennoteringen, doch ook met de hoogere basis bij het omrekenen van „futures” in actuele katoen, zoodat verbruikers dikwijls verwonderd zijn over de thans geldende vraagprijzen vergeleken met de betrekkelijk geringe stijging van ruwe katoen. Voor het binnenland bestaat weinig vraag, hoewel enkele spinners in medio inslag wat gedaan hebben, terwijl fabrikanten van fijnere nummers goed bezet zijn. Voor grove garens bestaat weinig belangstelling. China koopt kleine hoeveelheden 40er en 40/2 Mule, terwijl Bombay bidingen voor 40/2 inzendt welke echter over het algemeen veel te laag zijn. In ringgarens en boomen wordt weinig gedaan. Voor Holland worden vrij groote hoeveelheden, evenwel tegen te lage prijzen gevraagd, zoodat slechts weinig zaken tot stand komen. Egyptische garens zijn duurder en beter gevraagd, speciaal de fijnere nummers.

De doekmarkt is tengevolge der verhoogde katoennoteringen veel vaster, doch de vraag naar manufacturen blijft nog zeer gering. Van China en Zuid-Amerika zijn aanvragen binnengekomen, welke echter veel te laag zijn, zoodat er geen zaken van beteekenis geboekt zijn. De groote schommelingen in katoenprijzen houden koopers afzijdig.

14 Sept. 21 Sept. Oost. koersen. 13 Sept. 20 Sept.

Liverpoolnoteringen.	T.T.op Indië	1/4 3/8 1/5 1/4
F.G.F. Sakellaridis 22,50 25,00	T.T.op Hongkong 2/8 3/4 2/9	
G.F.No. 1 Oomra 9,00 8,75	T.T.op Shanghai 3/9 1/4 3/9 1/4	

Noteering voor Loco-Katoen.
(Middling Uplands).

	3 Oct. '21	24 Sept. '21	19 Sept. '21	4 Oct. '20	4 Oct. '19
New York voor Middling ..	21,35 c	20,15 c	19,95 c	24,25 c	32,65 c
New Orleans voor Middling	20,50 c	19,50 c	19.— c	22,50 c	32,25 c
Liverpool voor Fy Middling	***	15,30 d ¹⁾	13,78 d ²⁾	19,96 d	20,49 d

1) 10 Sept. '21. 2) 2 Sept. '21.

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaansche havens.
(In duizentallen balen).

	1 Aug. '21 tot 30 Sept. '21	Overeenkomstige perioden	
		1920-1921	1919-1920
Ontvangsten Gulf-Havens..	828	496	281
" Atlant. Havens	251	132	312
Uitvoer naar Gr. Brittannië	120	179	346
" " 't Vasteland.	539	282	383
" " Japan etc...			
Voorraden in duizentallen	30 Sept. '21	1 Oct. '20	26 Sept. '19

Amerik. havens.....	1412	821	822
Binnenland.....	1148	866	675
New York	148	26	90
New Orleans	426	206	254
Liverpool	518	860	785

RUBBER.

Gedurende de afgelopen week was de markt wat kalmer en liepen de prijzen iets terug. De belangstelling van de zijde van Amerika was iets minder en naar het schijnt is men nog niet bereid de hier geldende prijzen te betalen.

De noteeringen zijn:	ende voorafgaande week:
Prima Crêpe loco	48 c. 50 c.
" " Nov./Dec.	49 " Oct./Dec. ... 51 1/2 "
" " Jan./Maart	52 " 53 "
Smoked Sheets loco	50 " 50 "
" " Nov./Dec.	50 1/2 " Oct./Dec. ... 50 1/2 "
" " Jan./Maart	52 " 52 "

3 October 1921.

COPRA.

De markt was deze week zeer flauw gestemd, en was het aanbod van tijd tot tijd bepaald dringend.

De noteeringen zijn:	
Java f.m.s. stoomend	f 36,75
" " Augustus/October	" 36,50
" " September/November	" 36,25

alles naar Holland/Hamburg/Bremen.
3 October 1921.

METALEN.
IJZER EN STAAL.

Maandoverzicht, 30 September 1921.

Duitschland. In aansluiting aan het marktbericht van de vorige maand, constateerden wij ook deze maand wederom een toeneming van de verschillende opdrachten aan de Duitsche walswerken. Gewone en dunne platen, verzinkte platen en de verschillende soorten draad zijn vóór het einde van dit jaar niet meer onder te brengen.

Voor de bovengenoemde gewone en dunne platen wil Duitschland zelfs geen prijzen afgeven voor het komende jaar en is het daarom het beste in het verdere buitenland opdrachten op dit materiaal onder te brengen. Deze platen zijn bij de Belgische werken nog te krijgen tegen een grondprijs van ca. £ 14/-/. De Belgische prijs voor de verzinkte platen stelt zich op £ 24/-/-. Wat het draad aangaat, zoo kan het verdere buitenland dit nog opnemen, echter niet voor leveringen in 2 maanden. De prijs bedraagt ca. £ 13/-/-. Draadnagels zijn voor het eerste kwartaal van het nieuwe jaar reeds in Duitschland ondergebracht.

Het is op het oogenblik zeer lastig, een vaste lijn aan te geven, want in de laatste weken werd opgemerkt, dat bijna dagelijks de prijzen naar boven gingen en dat werken, die vandaag nog vrij waren, morgen reeds waren volgeboekt.

Engeland en Amerika. Wat het eerste land aan-

gaat, zoo kunnen wij in vergelijk met de vorige maand nog géén verbetering bespeuren. Door de economische verhoudingen bleven de prijzen daar te lande nog zeer hoog, zoodat de buitenlandse concurrenten even sterk bleven en de Engelsche Regeering zelfs opdrachten gaf, welke gingen naar het concurreerende buitenland.

Wat Amerika aangaat, evenals de vorige maand, viel hier een verlevendiging van den handel op te merken en een aantal opdrachten en verkoopen, deze laatste meest nog van voorraad, te constateeren.

België. In tegenstelling met de vorige maand constateerden wij op de ijzermarkt een optimisme, hetgeen veroorzaakt werd door het toenemen der aanvragen en hoewel de prijzen langzaam aan regelmatig in de hoogte gingen betaalden de koopers algemeen de minder gunstige prijzen. De behoefte is groot, zoodat de koper wel gedwongen is, minder gunstig in te koopen. De Duitsche concurrentie wordt minder gevoeld en vanuit Holland werden vele opdrachten gegeven op dunne platen.

In de tweede helft der maand bleek het, dat deze verbetering niet constant was. Wel gingen meer opdrachten bij de werken binnen, doch het handelde zich meestal om kleine orders. De platenmarkt onderging belangrijke veranderingen. De prijzen van het ruw-ijzer waren weer vast. In het laatst van deze maand bleek het optimisme, dat in in het begin der maand geconstateerd werd, volkomen ongrond en werden de opdrachten hoe langer hoe zeldzamer. Toch blijft de ijzermarkt tamelijk vast; gelukkig voor België heeft de concurrentie uit Luxemburg en Lotharingen hare prijzen verhoogd.

Loco-Noteeringen te Londen:

Data	Ijzer Cleo. No. 3	Koper Standard	Tin	Lood	Zink
3 Oct. 1921..	nom.	68.10/-	157.7/6	23.5/-	26.7/6
26 Sept. 1921..	nom.	68.2/6	157.12/6	23.5/-	25.12/6
4 Oct. 1920..	nom.	96.7/6	271.17/6	34.12/6	40.15/-
6 Oct. 1919..	nom.	104.5/-	283.-/-	25.17/6	41.5/-
20 Juli 1914..	51/4	61.-/-	145.15/-	19.-/-	21.10/-

VERKEERSWEZEN.

RIJNVAART.

Week van 26 September tot 3 October 1921.

In de afgelopen week waren de aanvoeren gering, waardoor meer dan voldoende scheepsruimte disponibel was. In het begin der week werden de ertsvrachten van Rotterdam naar de Ruhrhavens met f 1,10 per last bij ¼ lostijd genoteerd, om einde der week tot 90 cents per last te dalen, terwijl de scheepshuur per dagton niet hooger dan 2½ cents bedroeg.

Het sleeploon Ruhr-Mannheim bleef onveranderd met Mk. 22,— per last genoteerd.

De vracht voor exportkolen van de Ruhrhavens naar Rotterdam bedroeg in het begin der week 70 cents, einde der week 85 cents per ton met vrij sleepen.

De waterstand bleef gunstig; Cauber Pegel wees einde der week Mtr. 1,12 aan.

SCHEEPVAART.

GRAAN.

Data	Petrograd Londen/R'dam	Odessa Rotterdam	Atl. Kust Ver. Staten		San Lorenzo	
			Rotterdam	Bristol Kanaal	Rotterdam	Engeland
26 S.-1 Oct. 1921	—	—	4/3	4/3	23/-	23/-
19-24 Sept. 1921	—	—	4/7½	4/7½	23/9	23/9
27 S.-2 Oct. 1920	—	—	11/6	11/6	95/-	95/-
29 S.-4 Oct. 1919	—	—	f 75.- ¹⁾	8/6 ²⁾	165/-	65/- ²⁾
Juli 1914	11 d.	7/3	1/11¼	1/11¼	12/-	12/-

KOLEN.

Data	Cardiff				Oostk. Engeland	
	Bordeaux	Genua	Port Said	La Plata Rioiter	Rotterdam	Gothenburg
26 S.-1 O. 1921	8/3	13/3	13/-	14/-	6/6	9/-
19-24 Spt. 1921	8/3	13/3	13/-	14/-	6/9	9/3
27 S.-2 O. 1920	18/-	30/-	—	37/6	—	—
29 S.-4 O. 1919	—	—	—	—	—	—
Juli 1914	fr. 7,-	7/-	7/3	14/6	3/2	4/-

DIVERSEN.

Data	Bombay West Europa (d. w.)	Birma West Europa (rijst)	Vladivostok West Europa	Chili West Europa (salpeter)
26 Sept.-1 Oct. 1921..	30/-	—	—	32/6
19-24 Sept..... 1921..	30/-	—	—	35/-
27 Sept.-2 Oct. 1920..	85/-	115/-	—	105/-
29 Sept.-4 Oct. 1919..	127/6	215/- ²⁾	—	245/-
Juli 1914..	14/6	16/3	25/-	22/3

¹⁾ Per ton stukgoed. ²⁾ Voor Britsche schepen.

³⁾ Voor neutrale schepen onder Geallieerd timecharter.

Graan Petrograd per quarter van 496 lbs. zwaar, Odessa per unit, Ver. Staten per quarter van 480 lbs. zwaar.
Overige noteeringen per ton van 1015 K.G.

ADVERTENTIËN.

Groeneveld, van der Poll & Co.

Telegramadres
„GROENPOL”

Electrotechnische Fabriek
AMSTERDAM
de Ruyterkade 41-42

Telefoon
N 2078 N 9078
N 9482

Complete installatiën voor
Electrische verlichting en Krachtoverbrenging

ALLEENVERTEGENWOORDIGERS DER

ALLMÄNNA SVENSKA ELEKTRISKA Akt. Bol.
te VÄSTERÅS (Zweden)

Generatoren, Dynamo's en Motoren voor gelijk-, wissel- en draaistroom
Transformatoren en toestellen

NEDERLANDSCH INDISCHE HANDELSBANK

AMSTERDAM

BATAVIA

's-GRAVENHAGE

AMPENAN, BANDOENG, BOMBAY, CALCUTTA, CHERIBON, GORONTALO,
HONGKONG, KOBE, MAKASSAR, MEDAN, MENADO, PALEMBANG, PEKALON-
GAN, PROBOLINGGO, SEMARANG, SHANGHAI, SINGAPORE, SOERABAYA,
TEGAL, TJILATJAP, WELTEVREDEN.

Kapitaal f 55.000.000,—

Reserven f 47.750.000,—

Nederlandsch-Indische Escompto Maatschappij.

Opgericht in 1857.

Kapitaal f 50.000.000,—, waarvan geplaatst en volgestort f 47.000.000,—. Reservefonds f 11.000.000,—.

HOOFDKANTOOR: BATAVIA.

AGENTSCHAPPEN te: Soerabaia, Soerabaia-Simpang, Semarang,
Weltevreden, Padang, Bandoeng, Cheribon, Macassar, Djokdja,
Medan, Tegal, Palembang.

AMSTERDAM,
Keizersgracht 573/5.

's-GRAVENHAGE,
Prins Hendrikplein 14.

BANKZAKEN IN HET ALGEMEEN. — SAFE DEPOSIT.

KONINKLIJKE HOLLANDSCHE LLOYD

AMSTERDAM

PASSAGIERS-, VRACHT- EN
POSTDIENSTEN

NAAR

ZUID-AMERIKA
CUBA EN MEXICO

EN

NOORD-AMERIKA

Gebroeders Merens HAARLEM

FABRIKANTEN VAN
TECHNISCHE
CAOUTCHOUC,
ASBEST-
EN EBONIET-
ARTIKELEN

Telefoon 103
Telegr. adr. Gombfabriek, Haarlem

STORK

AFD. KETELBOUW.

**ONDERWIND-
INSTALLATIES**

UITSTEKENDE RESULTATEN
bij het stoken
van
minderwaardige brandstoffen

WILTON-VUURHAARDEN

MACHINEFABR. HENGELO

ONTVANG- EN BETAALKAS

NIEUWE DOELENSTRAAT 20-22 AMSTERDAM

DEPOSITO'S VOOR 1 JAAR FIXE à 4½ PCT.

GELDEN, OP DEZEN TERMIJN GESTORT, ZIJN NA AFLOOP
VAN HET JAAR ZONDER OPZEGGING BESCHIKBAAR.NIET OPGEVORDERD ZIJNDE, WORDT DE POST STIL-
ZWIJGEND VOOR GELIJKEN TERMIJN VERLENGD.DE RENTE KAN NAAR VERKIEZING PER KWARTAAL, PER
HALF JAAR OF PER JAAR ONTVANGEN WORDEN.

DE RECORD SIGAREN
VAN NEDERLAND.

VERKRIJGBAAR BIJ DE
VOORNAAMSTE WINKELIERS
FABRIKAAT F. VAN GARDINGE & CO
EINDHOVEN — HOLLAND

Wij vragen Uwe aandacht voor het

Octrooi- en Merkenblad

Uitgave van de

Vereenigde Octrooibureaux

1e v. d. Boschstraat 1, Hoek Bezuidenhout, 's-GRAVENHAGE

Abonnementsprijs f 5,— per jaar

PROEFNUMMER BESCHIKBAAR